

Aristomenes : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/372213>

948 2

ARISTOMENES,

TREURSPEL.

Gevolgd naar het Fransche van den Heere

MARMONTEL. (*d. H. J. Roulland*)

De Tweede Druk.

Te AMSTELDAM,

By IZAAK DUIM, Boekverkooper, op den hoek van
den Voorburgwal en de Stilsteeg, 1763.

Met Privilegie.

ALPHABETICAL

INDEX

OF THE

MEMBERS

OF THE

BY

JOHN BROWN

NEW YORK

T O E W T I N G,

A A N

DEN WELEDELEN GESTRENGEN HEERE,
MR. PIETER VAN SCHUYLENBURCH,

HEERE VAN MOERMONT EN RENESSE,

VROEDSCHAPEN SCHEPEN
DER STAD HAARLEM,

BEWINTHEBBER DER OOSTINDISCHE
MAATSCHAPPY, TER KAMER AMSTELDAM.
ENZ. ENZ.

De Kunst, zo vol bekoorlykheden,
Voor hem die al haar schoon beeft;
Zy, die, op 't voetspoor van de reden,
Den geest versiert, verheugt, verheft;
Zy, die, wanneer ze een hart doet blaaken,
Het noopt naar eedlen roem te haaken,
Als 't eenigst' loon dat haar voldoet;
Voelt nooit haar' yver meer verwekken,
Dan als zy de achtung mag ontdekken,
Die zy voor haar Beschermers voed.

Dus durft myn Zangnimf u on tmoeten,
ô SCHUYLENBURGH, die Kunften acht!
Laat myn Tooneelfpruit u begroeten,
Die op uw heufche omhelzing wacht.
't Scheen dat myn Held u niet mishaagde,
Waaröp zy 't, vol vertrouwen, waagde
Hem nederig u aan te biën.
Uw vriendlykheid fprak in zyn voordeel,
En overreedde uw kundig oordeel,
Om hem goedgunftig aan te zien,

Slaa dan uwe altoosvriendlyke oogen
Op myn' ARISTOMENES neër,
Daar hem zyn valfche Vrienden poogen
Te ontrukken Gade en Kroost en Eer.
Hy ftelt, wat ramp zyn ziel bestryde,
Natuur en Huwlyksmin ter zyde,
Uit liefde tot zyn Vaderland.
Ach! dat zulk eene oprechte liefde
Elk' Nederlander 't hart doorgriefde,
Nooit wierd de Vryheid aangerand.

De Deugd moet eindlyk zegepraalen:

Myn Veldheer ziet zyn' roem hersteld.

Maar wie kan de Afgunst ooit bepaalen?

Behoed hem voor haar snood geweld.

Zo mooge aan d'Amstel en aan 't Sparen

Niets uw vernoeving evenaaren,

In 't echtverbond, in 't hoog bewint!

't Geluk streele altoos uw verwachting!

Bezit steeds, met uw Gade, de achting

Van elk die deugd en oordeel mint!

1755.

H. J. ROULLAUD.

COPYE van de PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weeten : alz^o ons te kennen is gegeven by de Regenten van het Wees-en Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam, en in die qualiteiten te samen Eygenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburg aldaar; dat zy Supplianten, eenige Jaaren hebben gejoufficeert van 't Oôtrof by ons den 27 May van den Jaare 1728. als meede van de prolongatie van dien den 6 December 1742. aan de Supplianten verleent, waar by wy aan de Supplianten goedgunstiglyk hadden geaccordeert en geôtrofyeert, om nog voor den tyd van vyftien agter een volgende Jaaren, de Werken, die ten dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toonele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uitgeeven en verkopen, dat de Jaren, by de voorfz. prolongatie van 't gemelde Oôtrof of Privilegie vervat op den 6 December van deezen Jaare 1757 flond te expireeren; en dewyl zy Supplianten ten meefften dienste van de Schouwburg, (waar van hunne refpectieve Godshuizen onder andere meede moeten werden gefuffenteert, de voornoemde Werken, zo van Treurfpellen, Blyfpellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert zyn, of in het toekomende gedrukt, en ten Toneele gevoert zouden moogen werden, gaarne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken doen drukken, uitgeeven en verkopen, ten einde dezelve Werken, door het nadrukken van anderen, haar luifter, zoo in taale als fpelkonft, niet mogten komen te verliefen, en dewyle haar Supplianten zulks na de expiratie van de voornoemde prolongatie van 't voorfz. Oôtrof, niet gepermitteert was; zoo keerden de Supplianten haar tot Ons, reverentelyk verzoekende; dat Wy aan de Supplianten, in haar voorfz. qualiteyt, geliefden te verleenen prolongatie van het voorfz. Oôtrof, om de voorfz. Werken, zoo van Treurfpellen, Blyfpellen, Kluchten, als anders, reets gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het ligt te brengen, en ten Toneele te voeren, nog voor den tyd van Vyftien eerftkomende, en agter een volgende Jaaren, alleen te mogen drukken, en verkoopen, of te doen drukken, en verkopen, met verbod aan alle anderen op zekere hooge Pêne by Ons daar tegens te ftatueeren, daar van te verleenen Oôtrof in forma; ZO is 't dat Wy, de Zaake ende 't voorfz. verzoek overgemerkt hebbende, ende gegene wezende, ter beede van de Supplianten, uit Onze regte weenfchap, Souveraine magt en autoriteit, dezelve Supplianten geconfenteert, geaccordeert en geôtrofyeert hebben, confentee- ren, accorderen ende ôtrofieren haar by deeze, dat zy, geduurende den tyd van nog Vyftien eerft achter een volgende Jaaren, de voorfz. Werken, indiervoegen, als zulks by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uitgedrukt ftaat, binnen den voorfz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende verkopen, verbiedende daaromme alle en een iegelyken de voorfz. Werken, in 't geheel ofte ten deele te drukken, na te drukken, te doen nadrukken, te verhandelen, of te verkoopen, ofte elders nagedrukt, binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven of te verhandelen en verkoopen, op de verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duyzend guldens

daar

daar en boven, te verbeuren, te Appliceren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor den Armen der plaatfen daar her Casus voorvallen zal, ende her restteerende derde part voor de Supplianten, en dittelkens zo meeningmaal als dezelve zullen worden agterhaalt, alles in dien verftand, dat Wy de Supplianten met dezen Onzen Oôfroye alleen willede gratificeeren tot verhoedinge van hunne fchade door her nadrukken van de voorfz. Werken, daar door in genigen deele verftaan den innhoude van dien te autoriferen, ofte, te advouëren, en veel min, dezelve, onder onze protectie en befcherminge, eenig meerder Credit, aanfien, of reputatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daarinne iets onbehoorlyks zoude influëren, alle her zelve tot hunnen lafte zullen gehouden wezen te verantwoorden, tot dien einde wel expreffelyk begeerende, dat byaldien zy dezen onzen Oôfroye voor dezelve Werken zullen willen ftellen, daar van geene geabbrevieerde of gecontiaheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden weezen, her zelve Oôfroy in 't geheel, en zonder eenige omiffie, daar voor te drukken, of te doen drukken, en dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaer van de voorfz. Werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliothek van onze Univerfiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weeken, na dat zy Supplianten dezelve Werken zullen hebben beginnen uit te geeven, op een boete van zes hondert gulden, na expiratie der voorfz. zes Weeken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduifte Armen van de plaats alwaar de Supplianten wonen, en voorts op pœne van met 'er daad verfteeken te zyn van her effect van deezen Oôfroye, dat ook de Supplianten, fchoon by her ingaan van dit Oôfroy een Exemplaer gelevert hebbende aan de voorfz. Onfe Bibliothek, by zoo verre zy gedurende den tyd van dit Oôfroy dezelve Werken zouden willen herdrukken met eenige Obfervatien, Noten, Vermeerderingen, Veranderingen, Correctien, of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaer van dezelve Werken, geconditioneert als voren, te brengen in de voorfz. Bibliothek, binnen denzelven tyd, en op de boeten en pœnaliteit, als voren. En ten einde de Supplianten deezen onzen Confente ende Oôfroye mogen genieten als naar behooren, laften wy allen en een iegelyken, dien her aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laaten en gedogen, ruftelyk, vredelyk en volkomentlyk genieten en gebruiken, cesfeerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage, onder onzen Grooten Zegele, hier aan doen hangen op den agtften November, in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizend zeventhonderd zeven-en-vyftig.

F. STYN.

Ter Ordonnantie van de Staten,

C. BOEY.

Lager ftond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit Oôfroy, ter hand gefteft by Extraët Authenricq, haar Ed. Gr. Mog. Refolutien van den 28. Juny, 1715, en 30. April, 1728, ten einde om zig daar na te reguleeren. De Regenten van her Wees- en Oude Mannenhuis hebben, in hunne voorfz. qualiteit, her recht van deze Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen Druk, van ARISTOMENES, Treufpel, verfundaan IZAAK DUIM, In Amfteldam, den 4. January 1762.

P E R S O O N E N .

ARISTOMENES, *Veldöverste der Myceners.*

LEONIDA, *Gemalin*

LEUXIS, *Zoon* } *van Aristomenes.*

CLEONIS, *Hoofd van den Raad.*

ARSIRES, }

DRACO, } *Raadsbeeren.*

XANTIPES, }

EURIBATES, *Afgezant van Sparte.*

ARCAS, *Hoofdman der Lyfwacht.*

RAADSHEEREN.

BURGERS en LYFWACHTEN.

*Het TOONEEL is te MYCENE,
in den Raad.*

ARISTOMENES,

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREN.

ARSIREN.

Gy, 't Hoofd des achtbren Raads, Aristomenes vriend,
Gy vormt u, zonder hem, een ander staatsbewint!
't Verlost Mycene, eer 't nog zyn' Wrecker hebb' gespro-

ken,

Wil bukken onder 't juk, door hem met roem verbroken,
En voegt, hem leevrende aan zyn trotsche weêrparty,
De schandlykste ontrouw by de laste slaverny!

Zal Sparte, dat voor hem in 't oorlogsveld moest beeven,
Met zulk een heldenbloed 't verbond zien onderschreven?

Hoe! daar men, door zyn vlyt, alreeds een' opstand ziet
In Argos, Elis en het Sicioonsch Gebied;

Terwyl reeds de Eurotas, verwonderd aan zyn zoomen,
't Hart onzer haatren ziet door doodschrik ingenomen;

Daar zelfs een magtig heir geschaard staat voor deez' wal,
't Welk op het eerst gebod ten sryde vliegen zal;

Daar de overvloed ons weêr herstelt in 't oud vermogen,
Zou nu dit Volk, verschrikt...?

CLEONIS.

't Ziet nu uit klaarder oogren.
A Hef

Het voelt in 't eind' den last van de onafhanklykheid;
En de angst bekleed by hen de plaats van 't wys beleid.

ARSIRES.

ô Wispeltuurig Volk! wie kan uw' aart beschryven?
Hoe! daar ik 't heb gezien de tyranny verdryven,
En voor hun vryheid zich veréenen: ja nog meer,
Het hoofd verheffen uit het stof, genoopt door de eer;
Daar ik den ambachtsman zag in een' held herschappen;
De vrouw haar' echtgenoot zag gespen in het wapen,
En 't yzer, slecht gevormd ten dienst van 't laagst' verstand,
In klingen zag hersmeed, tot heil van 't Vaderland;
Daar zich een Volk, in rust, in slaverny geboren,
Liet door een' enklen Held tot heldenmoed bekooren,
Zou straks dat zelfde Volk hunn' eedlen roem vertreên?
Vrywillig astand doen...? 'k Geloof het niet, ô neen.
Schoon 't, nu 't hunn' Held niet ziet, den moed schynt op
te geeven,

Aristomenes komst zal alles doen herleeven.

Maar wy, op wie hun hoop gegrond is, moeten wy
Hun ziel verneedren tot de wreede slaverny?

CLEONIS.

Kent gy de rampen, die de vryheid kan verwekken,
Zo de eensgezindheid, die tot nut des Volks moet strekken,
Het evenwicht niet meer in stand houd in den Raad,
Waardoor-alléén 't geluk eens vryen Volks bestaat?
'k Weet dat 'er Helden zyn, die nooit hun deugd besmetten,
En die zich-zelven zyn tot Opperheer en wetten:
Maar veelen zyn 'er ook, gewrocht tot slaverny,
Wier nek steeds noodig heeft het juk der dwinglandy.
Daar zyn 'er, Arfires, die wet noch breidel eeren,
Zo zy hunn' pligt niet door de zwaarte eens scepters leeren.
Dit is ons kenmerk thans: Aristomenes hand
Verbreekt dat dierbaar juk, zo nut voor 't Vaderland:
Hy zal, door ramp op ramp, Mycene doen bezwyken,
Indien men hem niet dwinge eerlang deez' wal te ontwy-
ken.

ARSIRES.

Durft de onderdrukte Staat zyn wond niet heelen! Hoe!
 Zyn wy, nog nauwlyks vry, alreeds de vryheid moê?
 Herdenk die tyden eens, die schandelyke tyden,
 Wanneer Mycene moest den dwang van bloodaarts lyden;
 Wanneer de zorgloosheid, het vrek en trotsch gemoed
 Ons zelfs beledigde uit den schoot van d'overvloed.
 Herdenk die vonnissen, die Helden deeden siveeven,
 Waardoor tot krygslîen ons slechts gryzaarts zyn geble-
 Terwyl de bloem der jeugd, op eenen verren togt, (ven,
 Ter dood verwezen, voor ondankbre meesters vocht,
 En haar doorluchtig bloed moest zonder roem vergieten,
 Dat bloed, de laatste hoop, die ons de Goden lieten.
 Maar schoon ge in rust waart in dier snoonen heerschappy,
 Stelt gy de wetten van uw Vadren aan een zy',
 En schat gy de ândren meer, die, wild en wreed, slechts
 strekken

Om aan Natuur all' haare aanminningheên te onttrekken,
 En, door Licurgus, met die stuursheid zyn verbeeld,
 Die 't zwakke brein verheert, maar 't wys vernuft verveelt?
 De vrees ontzet u, hoe zou 't onheil-zelf u drukken?
 Gy zyt niet waard dat we u uit uwe ketens rukken.

CLEONIS.

Uit onze ketens! Goôn! hoe lang is dit verwacht!

ARSIRES.

Wel hoe!

CLEONIS.

't Belang heeft zelfs wel dappren voortgebragt;
 En hy, wien 't zelfbelang-alléén tot moed verwekte,
 Wierd menigmaal een Held, die 't Land ten steun ver-
 strekte.

ARSIRES.

Ik dacht dat slechts de vrees u dus deed spreken: maar
 Gy staakt het veinzen nu, en toont me uw opzet klaar.
 Dus word een Held beloond, wiens trouw ons is gebleken.
 Dus weet men de achterdocht in 's Volks gemoed te kwee-
 ken.

A 2

CLEO.

Al doemt gy myn gedrag, een lange ervarenis
 Zal u nog toonen dat myn wantrouw billyk is.
 Maar ik, door ouderdom in doorzicht onderwezen,
 Zie verder dan den schyn, waardoor ge u liet beleezen.
 Ik ken het menschdom; en geloof niet dat die Held,
 Die steeds verwinnaar was in 't bloedig oorlogsveld,
 Zich-zelv' niet boven hen, die hy bevryd, zou achten.
 Dit overweegt het Volk, min blind in zyn gedachten.
 Het ziet dat hy volstrekt op 't gantsche heir regeert;
 Dat daaglyks zyn gezag met zynen roem vermeert;
 Dat hy Mycene alleen verlost van Dwingelanden,
 Opdat hy 't, na den fryd, verwisslen doe van banden.
 Dat Sparte ons onderdrukk', na onze nederlaag:
 's Volks eer blyft onverkort, schoon 't vreemde kluisters
 draag':

Maar 'tis te schandlyk als een' onderdaan te leeven,
 Wanneer men zyns gelyk' de heerschappy moet geeven.
 En gy vooräl, die eerst zyn Mededinger waart;
 Die, zonder zyne list, tot Veldheer waar' verklaard;
 Die in Mycene alleen het Staatsroer moest bestieren:
 't Was weinig dat uw moed hem toen liet zegevieren;
 Dat ge, onder hem, in 't veld gingt dienen, daar ge alleen
 In zyne plaats 't gezag, als Heirvoogd, moest bekleên:
 Gy wilt ons leed, zyn' trots en uwe schand' vermeêren.
 Gy levert hem den Staat; laat hem ons overheeren.
 Is 't dus dat zich een Held moet wreeken van een' hoon?
 Wat zegepraal voor hem, nu hy zich-zelv' de kroon,
 Door 's Mededingers hand, lafhartig op ziet zetten,
 Daar gy hem 'teerft' van all' die trotsheid moest beletten!

ARSIRES.

Hoe! vleid ge u dat ge ook my verleiden zult?

CLEONIS.

ô Neen.

'k Toon u uw dwaaling.

AR-

ARSIRES.

Breng uw gif vry elders heen.

'k Was Mededinger, ja; maar 'k was zulks waard te weezen.
 Van zulk eene eerzucht heeft men geen verraad te vreezen.
 Ik merk waaróm ge my uw' bystand hebt betoond:
 Gy dacht dat vriendschap in geen Mededingers woont.
 Ken dan ons beiden: wil uw schandlyk oogmerk slaaken:
 Tracht geen' doorluchtig' Held by my verdacht te maaken.
 't Is vruchtloos dat gy ons verdeelen wilt door twist:
 Wy zyn elkaër getrouw, verächtende alle uw list.
 Hy dong naar d'eedlen naam van d'winglandybevechter:
 Ik heb hem dien betwist: het Volk was onze Rechter.
 's Volks oog is scherp, wanneer 't zyn waar belang be-
 schouwt:

'k Bezat geen afgunst toen de staf hem wierd betrouwd.
 Niet dat ik ooit my-zelv' dien eerrang achtte onwaardig;
 Neen, Cleonis; myn arm, kloekmoedig, altoos vaardig
 Om 't Vaderland in nood getrouw ten dienst te staan,
 Had alles stout gewaagd, maar min dan hy gedaan.

CLEONIS.

Uit zyne daaden is myn argwaan voortgesproten.
 Het welzyn van den Staat deed hem het staal ontblooten;
 'k Geloof het: maar hoe groot zyn eedle moed ook schyn',
 Zyn magt is veel te groot om onderdaan te zyn.
 Een Held als hy, die 't Volk tot zich in min doet blaaken,
 Zal tot het hoogst' gezag, ondanks zich-zelv', geraaken;
 Het word hem opgelegd; en, eer hy 't zelfs verwacht,
 Verdrukt hy zyns gelyk' door zyn verkregen' magt.

ARSIRES.

(den.

Die magt zou, tot 's Volks nut, zyn hart in moed doen bran-
 't Is een geheiligd pand in zulke zuivre handen.
 Maar 'k weet dat ge alles, ja zyn gunst-zelf, duchten zult:
 Ondankbre! triomfeer: uw wensch word haast vervuld.
 Schoon hy Bedrog en Nyd met voeten weet te treden,
 Hy kent Natuur en Liefde in all' haar tederheden.
 Zyn dierbaar Huisgezin, in 's Vyands magt geraakt,

6 A R I S T O M E N E S,

Ter dood gedoemd, zo hy zyn' krygsmoed niet verzaakt,
Zal haast verflaauwing aan zyn' heldenver geeven.

CLEONIS.

En zo hy Gade en Kroost door's Vyands hand laat sneeven;
Zult gy myn' argwaan dan nog langer weêrstand biên?
Die wreedheid.....

ARSIRES.

Zou zyn deugd aan elk op 't klaarst' doen zien.
Geen schyn van ondeugd kan zyne eedle ziel beleezen.
All', wat zy ooit bestaat, moet haarer waardig weezen;
All', wat als wreedheid word in uws gelyk' gedoemd,
Word, als grootmoedigheid, in zulk een' Held geroemd.
Ik hoor gerucht. Hy komt. Het Volk verzelt hunn' Vader.
Befchouw hem: beef! en slaa uwe oogen neêr, Verrader!

T W E E D E T O O N E E L.

A R I S T O M E N E S, D R A C O, X A N T I P E S,
C L E O N I S, A R S I R E S, A R C A S, *Gewolg*
van Burgeren en Lyfwachten.

A R I S T O M E N E S.

Hoe word myn ziel gestreeld, myn Vrienden, nu ik weêr
's Volks liefde en vreugd bespeur, daar ik te rugge keer!
Nu ik deez' Stad befchouw, der Dwingelanden dwingster,
Voordeezzen hun Slavin, maar thans hun Mededingster!
Deez' tempel, voor de wet en vryheid opgericht,
Met eigen handen, en op heldenbloed gesticht;
Daar, op het puin des troons en 's Dwingelands vermogen,
Een onafhanklyk Volk zyn' zetel ziet verhoogen!
Dit Volk, gewroken van den ramp, dien 't heeft geleên,
Kan nu de ketens voor zyne Onderdrukkers siccên.
'k Toog van den Stimphales tot zelfs aan Peneus zoomen,
Om met den wuften Griek tot een verbond te komen.
Ach! mogt gy d'eerbied zien, die 't Volk, aan allen kant,

U

U toont, op d'enken naam van uwen Afgezant!
 Reeds voorgekomen en gemoedigd door elks aching,
 Is alles my gelukt, zelfs boven myn verwachting. (zicht:
 'k Bragt staatkunde, eerezucht, recht en roem hen voor 't ge-
 Wie elk zyn voordeel toont, bereikt zyn oogmerk ligt.
 De bange Nagebuur wil dat men zich veréene,
 En in 't gemeen gevaar elkander hulp verleene.
 Hy bouwt zyn zekerheid alleen op ons geluk,
 En staat ons by, om zelf verlost te zyn van 't juk.
 Wy zyn uw magt ontrukkt, ô wreede Dwingelanden!
 Myn Vrienden, schoon het lot ons 't licht deed zien in ban-
 Die striemen kittlen hem, die hen verbroken heeft. (den,
 't Is heerlijk als de deugd ons onze glori geeft....
 Maar wat verflagenheid! gy deelt niet in myn blyheid!...

CLEONIS.

(vryheid:

Spreek daarvan niet, myn Vriend. Wy achten de eedle
 Maar ach! zy staat ons duur: haar prys is veel te wreed.
 Wy moeten door de vrede ons redden uit ons leed.

ARISTOMENES.

De vrede? ô Godn! om weêr in slaverny te leeven!
 'k Weet dat de onzekerheid u deed voor de uitkomst bee-
 Toengy ten stryde toogt met waggelende schreên. (ven
 Wie zou niet beevende op den boord eens afgronds treên?
 Maar nu 't gevaar verdwynt, verdubbelt gy uw vreezen?
 Is eenige onrust in myn afzyn opgerezen?
 't Is noodloos dat men 't Volk met nieuwe lasten drukk':
 Dat vry de Staat de vrucht van onzen arbeid plukk'!
 Zyn stem is my genoeg. Ik mag het heir bestieren.
 't Is tot den nood gehard, gewoon te zegevieren.
 'k Weet dat het, vaardig my te volgen overal,
 Wanneer ik met hen lyde, ook alles lyden zal.
 Ons voorbeeld is genoeg aan krygslieën die ons minnen.
 Als ons geen moed ontbreekt, kan niets hen overwinnen.
 Wie brengt de tweedragt dan in 's Burgers vroom gemoed?
 Is 't eenig zelfbelang? Ik schenk u al myn goed.
 Is 't haat? Men moet terstond de afkeerigheid verbannen,
 Wan-

8 A R I S T O M E N E S ,

Wanneer het staatsheil eischt dat wy te saamen spannen.
 Of eindlyk, is het nyd? Zo iemand my mistrouwt,
 En in 't geheim myn magt met achterdocht beschouwt,
 Geef hem uw-aller stem, 'k zal straks die onderschryven,
 En my vernoeogen met een slecht Soldaat te blyven,
 Ons staal te verwen in der Dwingelanden bloed,
 Is de eenige yverzucht, die ons bezielen moet.
 Zy, die voor 't Vaderland een' zuivren yver voeden,
 Zyn als eene enkle ziel, in alle tegenspoeden.

XANTIPES.

Ondankbaarheid en nyd zyn dikwerf 't deugdenloon.

A R I S T O M E N E S .

Bezit ze, alöm vervolgd, voor 't oog dan minder schoon?
 'k Versta u: 't Volk is wuft, de billykheid ontweken.
 De slaverny-alléén is de oorsprong dier gebreken.
 Wat zyn gevangenen, verdrukt van de eerste jeugd?
 De Vryheid, Xantipes, is moeder van de Deugd.
 Ze ontvonkt de harten, spoort ons aan tot heldendaaden,
 Ja doet ons 't slaafsch gezag van 't blind belang ver-
 smaaden.

Te flauw is onze deugd om ééns te zyn van staat,
 Is de onafhanklykheid voor ons het grootste kwaad:
 Maar, moeten we onder wet en Opperheeren leeven,
 Dan moeten ze ons zyn door onze Oudren voorgeschre-
 Of by verändring, zo hun wil zulks niet belet, (ven,
 Behoort ons-zelv' de keur van meesters en van wet.
 Men kieze, wien 't ook zy, tot de opperheerschappye,
 't Is vrye afhanglykheid, maar nimmer slavernye:
 Maar als men, tegen dank, voor de Overwinnaars bukt,
 Dan word het dienstbaarheid, die ons onze eer ontrukkt,

A R S I R E S .

Beschuldig nooit het Volk, dat ligtlyk is te leiden.
 't Laat, door der Grooten hand, zich als het leem be-
 reiden.

Daar is eene andre klip, die 't heldenhart ontmoet.
 Kent ge alle uw haaters wel? Weet gy hoe de afgunst woed?

A R I S -

ARISTOMENES.

Beproofde dapperheid vreest geen veranderingen.
 Haar kracht groeit aan, hoe meer gevaaren haar bespringen.
 Hy, die voor 't Vaderland en ramp en dood trotsfeert,
 Toont zich een Burger, die 't Gemeenebest waardeert.
 Den Nyd niet te achten; geene ondankbren ooit te vreezen;
 Zyn' roem, zyn leven-zelf op te offren, als 't moet weezen;
 Den Staat ten dienst te staan, vrywillig, zonder loon,
 Is onze pligt: dit is eene eedle ziel gewoon.
 Laat ons grootmoedig zyn: laat haatlyke Afgunst beeven.
 De weg naar de eeuwige eer is met gevaar omgeeven:
 Doch, schoon hy steil zy, mag hem ieder vry betreen.
 Bekoort de glori u door haare aantreklykheên,
 Gy zult haar' luister in haar' eedlen oorsprong vinden.
 't Is 't nageslacht, waarvoor we ons alles onderwinden.
 Beschouwt d'aanstaanden tyd. Ziet onzen grooten naam
 Den Naneef toegevoerd, op wieken van de Faam.
 Ziet deeze Raadzaal aan: ons beeld, ten toon gehangen,
 Zal van de Volken hier een schuldige eer ontfangen.
 Elk Burger zal ons hulde in 't stomme marmer biên;
 En op ons aangezicht zyn' pligt geschreven zien.

CLEONIS.

De vriendschap tracht vergeefs, door omweg, u te leiden,
 Om 't ongeluk te ontgaan, dat ons de Goôn bereiden.
 Kent gy de wetten van de huwlyksliefde en 't bloed?

ARISTOMENES.

Wat Vader, wat Gemaal heeft tederder gemoed?

CLEONIS.

Een' Raadsheers Huisgezin, verr' buiten deeze wallen
 Ons oog ontweken, is in 's Vyands magt gevallen.
 Indien wy weêrstand biên, word al hun bloed verstoffort.
 Geloof gy dat hy duld' dat het vergoten word'?

ARISTOMENES.

Die offerhande is groot. Ik ben, als gy, verlegen.
 Het is een wreede pligt, die z waar op 't hart moet weegen.
 Men weet te wel wat stryd zo groot een slag verwekt,

Dan dat men ooit hem doem' die zich dat leed onttrekt,
All' wat het kost aan d'een', strekt d'andren tot ver-
schooning.

Die 't laat behaalt geen schand'; die 't doet verdient beloof-
Hoe treft my 't onheil van dien Vader, dien Gemaal, (ning.
Wiens eigen welvaart stryd met aller zegepraal!
Zal hy zyn min voldoen, of 't Land ten steun verstrekken?
Wie is het?

CLEONIS, *hem een' brief overgeevende.*

Lees, Mynheer.

ARISTOMENES.

ô Hemel! welke trekken!

Myn Gemalin...!

CLEONIS.

Zy-zelve.

ARISTOMENES.

En van myn' Zoon verzeld!

CLEONIS.

Zy, hoorende uwe komst, zyn naar u toegesnel.
Een bende bragt hen op. De vreugd ziet geen gevaaren.

ARISTOMENES *leest.*

„Zo ge u niet overgeeft, kan niets ons leven spaaren.

Na eenige tusfchenpoozing.

Gedankt zy 't Godendom! hun toorn treft my-alléén.
Ik zie dat al myn bloed moet stroomen voor Myceen':
Het stroomt, en doe de bron van onzen ramp verdroogen!
'k Zou van een' andren zulks niet dan met spyt gedooogen.
Dit offer voegt myn' stam, dewyl 't den Staat behoed.
ô Dierbaar Vaderland! ik schenk u al myn bloed.
Gy heeft, myn Vrienden? toeft; wilt uwe klagten staaken:
Gy zoud Leonida en Leuxis schaamrood maaken.
Zo 't woedend Sparte op hen het moordgeweer verheft,
Zal 't zelf ontroeren door den slag die beiden treft.
Gaat alle harten straks van hunnen schrik geneezen:
Hun lot is in myn hand: zy hebben niets te vreezen.
Gy ziet hun rust nog aan een' vasten prys bepaald:
Vergeet met my hoe duur myn stamhuis die betaalt.

D E R-

T R E U R S P E L. II
D E R D E T O O N E E L.

CLEONIS, DRACO.

Kan zulk eene achtbre taal u nog zyn' aart niet melden?
CLEONIS.

DRACO.
Hy is een wangedrogt, of één der grootste Helden.
Maar waant gy dat hy bloed en teedren liefdepligt
Opöffren zou aan 't Land, daar 't lot hem schonk het licht?
CLEONIS.

't Ontzet my dat ge u dus door twyfling laat vervoeren.
Moet ligtgeloove en vrees dan ieders hart ontroeren?
Is alles omgekocht door snoode arglistigheid?
Of door een' ydlen schroom tot slaafschen dienst verleid?
Hoe! laat zich Draco door een' schyn van deugd verblin-
Op wien betrouw ik thans? (den?)

DRACO.
Op my; op myne vrienden.
Het zy zyn yver, tot bescherming van den Staat,
Zyne Echtgenooten en Zoon ter slachting overlaat';
Of, 't zy hem 't zelf belang kan tot die wreedheid noopen,
En hem, na zulk een daad, op eedler rang doen hoopen;
Gy ziet my niet te min door nyd en wraak vervoerd.
Zyn vordring, die my hoont, heeft my te veel ontroerd.
Myn trots verfoeit hem, 't zy grootmoedig of wreedäardig.
Zyn misdaad of zyn deugd, 't is all' in hem strafwaardig.
Hoe meer hy zich verheft, hoe meer hy word verdacht;
Ja 'k zou hem straffen, zo hy my tot eerbied bragt.

CLEONIS.
'k Erken in 't eind' dat hart, welks trotsheid elk doet beeven;
Dat niet dan met de dood zyn magt wil overgeeven;
En, wyl het in zyn' haat standvastig blyven zal,
Zo voede ik nog de hoop op mynen vyands val.
Hy munte in staatzucht uit, of in grootmoedigheden:

Een

Een deugd, die ons verdrukt, moet 's misdryfs plaats bekleed.
 Wat baat ons allen toch 't verlossen van den Staat, (den
 Zo zyn' Beschermers arm ons weêr in ketens slaat?
 Mycene! ons hoog gezag zal vallen met uw banden:
 Indien uw Wrecker zwicht, behouden wy 't in handen.
 Al moest uw sterke Vest zelfs met uw' Held vergaan,
 Wy willen, zelfs door u, ons van zyn magt ontslaan.
 Hebt ge in de harten van dit wrevlig Volk geleezen?

DRACO.

Het zag zyn' Wrecker aan, en schein gerust te weezen.
 Maar die erkenenis vermindert nooit myn' moed,
 Dewyl de minste ramp hen straks verändren doet.

Wacht alles van een Volk, dat, onbedacht, verlegen,
 Zich, eer men 't zelfs vermoed', tot wanklen toont gene-

CLEONIS.

(Gen.

Ken, Draco, ken dit Volk. Hoe meer hen 't onheil deert,
 Hoe meer hun zwakheid zich naar hun Beschermers keert.
 Ik ken hunne inborst: 'k moest daar dik wils mede kampen.
 't Is blind in hun geluk, standvastig in hun rampen.
 't Heeft nimmer zich verzaakt, schoon 't somtyds heeft
 geklaagd.

Het onrecht word door 't Volk nooit yvrig onderschraagd.
 Wanneer 't een misdaad pleegt, zal hen de schrik verzellen,
 Maar als de billykheid hen 't staal ter hand doet stellen,
 Als 't haardsteên, lyfen rust wil hoeden voor 't geweld,
 Is 't maar één ligchaam, van veel' Helden saamgesteld.
 Dan zal 't gevaar hen zelfs ontzagchelyker maaken.
 Iets onbegryplyks schynt voor hun behoud te waaken,
 't Geen hen weêrhoud, geleid, all' hunne daaden richt,
 En toont een' nieuwen dag voor elks verrukt gezicht.
 Het kan de stormen van uitheemsche magt doen wyken;
 Maar, in zich-zelf beroerd, zal 't voor een niet bezwyken.
 Kom, sichten wy den brand in 't binnenst' van deez' Staat.
 Men spoore elk aan tot wraak, misnoegen, twist en haat.
 Men spreide een gif van nyd in 't hart der onderzaaten.
 Aristomenes moet ons dan uit dwang verlaaten.

Zo

Zo zulk een onrecht hem in toorne ontbranden doet,
 Is 't met hem uit; 't gaat vast dat hy dan zwichten moet.
 Gy kent den Raad: gy weet het oogmerk onzer wenschen.
 Daar zyn oprechten, ja; maar echter zyn het menschen.
 De braafste-zelf word ligt in ons belang gebragt,
 En 't offer, Draco, is gewis in onze magt.

DRACO.

Hy word alöm bemind: men zal ons niet gelooven.
 Men kent zyne eedle deugd.

CLEONIS.

Ik zal haar' glans verdooven.

Zyne edelmoedigheid wyst my het middel aan, (gaan.
 Wyl 't menschlyk recht in ons vóór 't burgerrecht moet
 't Ontwerp om Gade en Kroost voor 't Vaderland te
 slachten,

Schoon 't edelmoedig zy, zal elk een wreedheid achten.

Zo schoon een daad word slechts van weinigen bevat.

't Volk, twyfende aan een deugd, die 't nimmer zelf bezat,

Waant dat ze een dekkleed strekt van heimlyke euvel-
 daaden,

En wil aan d'eersten straks hun blinde wraak verzaaden.

Men moet hen toonen dat de staatzucht de oorzaak is

Van zyn ontäard besluit tot 's Lands behoudenis.

Ik weet dat Arfires my kent, ons zal weerspreken;

Maar van myn loos ontwerp is hem nog niets gebleken.

Onze aanslag moet door ons in 't heimlyk zyn volbragt.

't Is noodig dat men zich voor valsche vrienden wacht?

Men toets de harten: zo wy eens hunn' grond ontdekken,

Zal 't ligt zyn hen door list in ons belang te trekken.

Zelfs zy, die om zyn deugd hem eerden, zullen haast

Hem ook verlaaten, door de menigte verbaasd.

De Vriendschap deinst te rugg', word koel in tegenspoeden.

De Haat blyft onverzoend, ja, onvermoed in 't woeden.

Einde des Eersten Bedryfs.

TWEE-

14 A R I S T O M E N E S,
T W E E D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.
A R I S T O M E N E S , C L E O N I S .

Duld dat myn droeve ziel, die nergens uitkomst vind,
Haar klagt eens uitstorte in den boezem van een' vrind.
Gy ziet met hoeveel leeds ik voor den Staat moet kampen.
Ik draag alléén den last van de algemeene rampen.
Mycene zag door my de tyranny geveld,
En de eedle Vryheid weér op haaren troon hersteld:
Het zag door my zyn' wal, als met een schild, bedekken,
En 't wreekend staal een' schrik in 's vyands hart verwek-
ken:

Dit was nog niet genoeg: 't hoogmoedig Sparte wykt,
En dreigt nochtans den arm, waar voor zyn magt bez wykt.
't Volk wierd ligt uitgeput, indien we ons zwaard weér
wetten;

En Sparte, als 't nederstort, zou mooglyk ons verpletten.
Ik spoor tot onze hulp de Nagebuuren aan.
Ik keer, om aan de spits van 't heir hen vóór te gaan.
Gy ziet een' fellen slag myn' toelig wederstreeven:
De Vyand wil myn Gade en waarden Zoon doen sneeven.
Ik sidder: doch myn ziel, door droefheid overmand,
Stelt liefde en bloed ter zyde, om 't dierbaar Vaderland.
Niet dat een wreede pligt haar teedre stem doet zwygen:
Neen; schoon ge my op haar de zege ziet verkrygen,
Schoon ik voor allen my bedaard toon' van gemoed,
Weet dat haare inspraak my te meerder beeven doet.
Maar ach! het was myn pligt: die moet hier 't vonnis stry-
CLEONIS, *ter zyde.* (ken.

o Deugd!

Tegen Aristomenes.

Eens anders hart zou in dien stryd bezwyken.
Maar welk een wreede wet gebied u deeze daad?

Wat

Wat noopt u tot een' moord?

ARISTOMENES.

Het welzyn van den Staat.

CLEONIS.

Mycene ...?

ARISTOMENES.

'tVordert niets: doch, hoe ontmenschte het schyne,
De Staat is in gevaar, en al myn bloed is 't zyne.

CLEONIS.

Wacht met dit offer tot Mycene 't zelf begeer'.

ARISTOMENES.

Zyn welzyn hangt daarāan: dit 's my genoeg, Mynheer.
Hoe! moet men dan door dwang my aan myn' pligt ver-
binden?

Ik voedde een nieuwe hoop in myne ontroerde vrienden.
Ik hoor (wat donderslag voor myn beklemd gemoed!)
Dat in den Raad de nyd op myne glori woed,
En in 't geheim my tracht den laatsten slag te geeven.
Zo 't my-alléén betreft, zult gy my nooit zien beeven.
Ik heb geen' onderstand, geen lyfwacht aan myn zy':
Ik ben de dood getroost: die slag staat ieder vry.
Niets zou my zuchten doen, indien ik dus moest sterven,
Dan dat de zwakke Staat myn hulp zou moeten derven;
Dat u myn bloed op nieuw de ketens had bereid,
En 't yslyk merk zou zyn van uwe ondankbaarheid;
Ja, dat het, schoon 't den Staat nog lang tot nut kon strekken,
Uw' roem, in plaats van dien te staaven, zou bevlecken.
Maar waaröm haat men my? Is 't om eene ydele eer,
Die ik niet verder, dan ze ons dienstig is, waardeer?
De nydigste onder u moog' naar myn ampt vry streeven:
Ik zal hem dienen, zo hy my durft wetten geeven.
Gy kent me: ik acht u vry van valscheid en bedrog.
Verklaar my 't vreemd geheim. Waaröver klaagt men toch?
'kDacht in elk' Burger een' getrouwen Vriend te aanschou-
Ik tracht myn heil alleen op hun geluk te bouwen. (wen-
Ik leef voor hen-alléén; en ieder die my haat

Be-

Bewyze ik gunst opgunst, om't welzyn van den Staat.
 Wie zyn myn Vyanden? Wil my hunn' naam ontdekken :
 'k Zal hen door vriendschap straks in myn belangen trek-

CLEONIS. (ken.

Door vriendschap! Heeft men ooit den Nyd verzoend,
 Mynheer ?

Die schiet zyn helsch vergif op uw gedrag en eer.

Maar laat uw deugd-alléén daaröver zegepraalen.

Dewyl men ze allen kent, kunt gy hunn' trots bepaalen.

Hun Hoofd is Draco, fier, wraakzuchtig, wreed van aart ;

Ontzagchlyk, zo zyn moed waar' met beleid gepaard :

De rest heeft magt noch deugd, en laat zich blindlings
 leiden.

Doch Arfires scheen nog te wanklen tusfchen beiden.

A R I S T O M E N E S.

Hoe! Arfires!

CLEONIS.

Wat durft de staatzucht niet bestaan,

Tot laster van een' rang, aan haare hoop ontgaan ?

Hy word vergeeten: u bemint men vóór een' ander.

Dus word een Vriend, hoetrouw, welhaast een Mede-
 stander.

Ik heb hem reeds beproefd, en, met omzichtigheid,

Zyn deugd ter toets gebragt, ja strik op strik geleid :

Maar'k heb geen oogenblik hem van zyn' pligt zien wyken.

Hy is uw grootste Vriend : zyn yver deed zulks blyken.

Men word, zo jong als hy, nog ligt door schyn verblind ;

Dus houd hy my verdacht, als een' ondankbren Vrind :

Zyn drift liet my niet toe hem beter te onderrechten

Hy nadert ons, Vaarwel. Wil ons gefchil beslechten.

T W E E D E T O O N E E L.

A R I S T O M E N E S, A R S I R E S.

A R S I R E S.

'k **Z**ie dat die eerlooze, op myne aankomst, u ontvlied.
 Maar duld hy uw verwyf? Rechtvaardigt hy zich niet?

A R I S.

ARISTOMENES.

Kunt ge uit myne oogcn myn verflagenheid niet leezen?
All', wat hy voortbrengt, fchynt de waarheid-zelv' te wee-

ARSIRES. (zen.

Ik heb dit reeds gevreesd: 't is list all' wat hy zegt.

ARISTOMENES.

Hy is by u verdacht: nochtans, hy deed u recht.

ARSIRES. (den.

Een nieuw bedrog, waardoor ge uw heusheid laat verblin-

Gy zult de waarheid-zelve in hem geveinsd bevinden.

'k Weet dat hy u verraad.

ARISTOMENES.

Hy toetste u-zelv', myn Vriend.

Myn hart getuigt, met hem, dat hy my trouw bemint.

ARSIRES.

Wat kan de eenvoudigheid, in 't barnen der gevaaren,

Eene eedle heldenziel al ramp en onrust baaren!

Neen; gy zult niet ten doel van een' Verrader staan.

ARISTOMENES.

Myn Arsires, 't gezag der Boozen moet vergaan. (weezen.

Daar heimlyke argwaan heerscht, kan nimmer eendragt

Neen; ik kan Cleonis verdenken, noch hem vreezen!

Maar zo zyn hart ooit tot die laagheid komen kan,

Ziet hy zich haast verächt, zelfs van zyn eedgespan.

Hoe meer ik thans my durve op zyne trouw verlaaten,

Hoe meer hem elk, daarna, zal om zyne ontrouw haaten.

DERDE TOONEEL.

ARISTOMENES, ARSIREs, ARCAs.

ARCAs.

Een Afgezant van Sparte eischt straks gehoor, Mynheer.

ARISTOMENES.

Zeg, Arcas, dat hy kome.

B

VIER-

ARISTOMENES,
VIERDE TOONEEL.

ARISTOMENES, ARSIREN.

ARSIREN.

o Heugchlyke ommekeer!
Wat freelend voorgevoel heeft all' myn' rouw verdreven!
o Goden! zult gy ons zyn Gade en Kroost hergeeven?
Ik fchep een nieuwe hoop. Gewis tracht die Spartaan
Eene onderhandeling met u hier aan te gaan. (ken.
Myn Vriend! nu zal de vrede ons haast tot troost verftrek-
Gy moet ons, in den nood, uw' byftand niet onttrekken.
En zo uwe eedle ziel zich door dit vreeverbond,
Door zyn' te ftrengen pligt deez' dag beledigd vond:
Denk dat men zich fomtyds moet fchikken naar de tyden;
En dat ge uw Huisgezin moet met den Staat bevryden.

VYFDE TOONEEL.

EURIBATES, ARISTOMENES, ARSIREN.

ARISTOMENES.

EURIBATES, zyt gy 't? Zo wys een Afgezant
Is 't heugchlyk teeken van een' vasten vredeband.

EURIBATES.

Mynheer, ik kom hier niet om van verdrag te fpreken.
Neen; Sparte is fier op de eer: 't zal nooit zyn recht ver-
breken. (mag,
Schoon 't muitend Volk, als 't bukt, vergiffnis hoopen
Nooit zal

ARISTOMENES.

Mynheer, gebruik hier dreiging noch gezag.
Wy zyn, (den Goon zy dank!) niet meer uwe onderdaanen:
Hoe kan de nederlaag den weg tot trotsheid baanen?

EURIBATES.

EURIBATES.

Ik weet, als Sparte u wil bedwingen in uw' haat,
 Dat hier het glinstrend staal, geene ydle dreiging baat.
 Ik wil tot eerbied u beweegen, niet doen beeven;
 En, daar de wet ontbreekt, aan u een voorbeeld geeven.

ARISTOMENES.

Der dengden voorbeeld is een wet, die elk waardeert,
 Die steeds Mycene ontfangt en ook aan andren leert.
 Maar de ondeugd word hier nooit ten voorbeeld aange-
 nomen. (men.

Wy doen geen menschenbloed, dan in een' veldslag, stroo-
 Verdelg myn Huisgezin: maar zo, in laater tyd,
 Eén uwer Vorsten ooit verrast word in den stryd,
 Vertrouw vry dat hy hier zal vinden, schoon we u haaten;
 All', wat hem Sparte geeft, behalven onderzaaten.

EURIBATES.

Laat af van een verwyt, dat slechts verbittering baart.
 Door deez' Getuigen zult ge uw vrees haast zien bedaar:

Z E S D E T O O N E E L.

LEONIDA, LEUXIS, EURIBATES,
 ARISTOMENES, ARSIREs.

ARISTOMENES, *Leonida en Leuxis ombelzende.*

W at zieik? Ach! wat tong kan u myn blydschap mel- (den?
 Tegen Euribates.

Uw Koningen doen ons den oorlog aan als Helden.
 Het stond aan hen, Mynheer, die panden in hun magt
 Te houden, tot men hen als Gyzlaars wederbragt.
 Maar de edelmoedigheid, die thans my word bewezen,
 Toont duidlyk dat myn stam niets had by hen te vreezen;
 En, zo myn Huisgezin is eenig leed geschied,
 Was zulks door't woest Gemeen, dat rang noch kunne
 ontziet.

B 2

EURI.

EURIBATES.

Hoe! eenig leed, Mynheer? Wie dorst onze eer bevleeken?
Uw Gade, uw Zoon kan u de waarheid zelf ontdekken.
't Volk heeft geen schuld.

ARISTOMENES.

Elk zwygt...! Wat moet ik denken? Ach!

EURIBATES.

Ik bidde u, hoor my eerst, en billyk ons gedrag.
Men heeft hen, onverwacht, voor onzen muur vernomen;
Zy zyn alom onzien: men heeft hen in doen komen.
Leonida verzoekt den toegang tot den troon.
„Ziet hier, ô Vorsten! zegt ze, Aristomenes Zoon:
„Ziet hier zyn Gemalin: wy zyn in uwe handen.
„Zyn heil hangt af van 't lot van deeze diebre panden.
„Door onze ketens word zyn toeleg afgeweerd.
„Men dreige ons: dat hy beev': Mycene is overheerd”.
De Vorsten hebben sfraks, verwonderd om haar reden,
Een voorstel afgekeurd, zo vol lafhartigheden.
Dies brenge ik, op hunn' last, hen in uw muuren weêr.
Hun beider misdaad.....

LEONIDA.

Zacht! Gy hebt voldaan, Mynheer.

'k Stond toe dat gy de zaak eenvoudig zoud verhaalen:
Maar 't binnenst' van ons hart weet gy niet af te maalen.
En, 't zy dat ons gedrag verschoond worde, of gedoemd,
Denk dat het u niet voegt dat gy 't een misdaad noemt.

ARISTOMENES.

Het is genoeg, Mynheer: 'k zie nu uit klaarder oogen.
Schoon myn verwondering my nog houd opgetoogen,
Erken ik de eedle deugd, die in uw Vorsten woont.
'k Zal u doen zien hoe hier trouwloosheid word beloond.

Z E V E N D E T O O N E E L.

ARISTOMENES, LEONIDA, LEUXIS,
ARSIRES.

ZARISTOMENES, *Leuxis aanziende.*
Zie daar dan al myn hoop! myn' Zoon! myn welbe-
haagen! (laagen!

Hy wiesch voor de ontrouw op! zyn jeugd legt ons reeds
Hy kent zich-zelven pas, of hy verraad zyn Land!
Een erfgenaam myns roems maakt all' myn' roem tot

LEONIDA. (schand'!

Ik hoor die gruweltaal, doch zonder my te ontroeren.
'k Zal wachten tot hoe verr' de woede u zal vervoeren.

ARISTOMENES, *tegen Leuxis.*

Rampzalig offer van verleiding! van verraad!
Is dan uwe eerste proef eene ysflyke euveldaad!

LEONIDA.

Duld dat ik spreek.

A G T S T E T O O N E E L.

ARISTOMENES, LEONIDA, LEUXIS,
ARSIRES, ARCAS, *Lyfwachten.*

ARISTOMENES.

Ik zie, gy zyt hier reeds gevangen,

Mevrouw.

Tegen Arcas.

De Raad moest eerst hiertoe myn stem erlangen:
Maar 't misdryf is te klaar. Ik geef hen over: gaat!

ARCAS.

Gy moet my volgen met uw' Zoon, Mevrouw.

ô Smaad!
Gy staat dit toe! men acht my schuldig! groote Goden!
ô Wreedâart! hoor my eerst ...

ARISTOMENES.

Mevrouw, volg myn geboden.

NEGENDE TOONEEL.

ARISTOMENES, ARSIREs.

ARSIREs.

Uw wezen toont my reeds een schets der naare dood.
Ontwaak, ontwaak, myn Vriend! herroep, in deezen nood,
Dien moed, die heden nog op 't noodlot zegepraalde,
Wanneer uw pligt den prys op min en bloed behaalde.

ARISTOMENES.

Die moed bezwykt alreeds. Een deugdzaam Vader duld
De dood der zynen: maar gedooft hy ooit hun schuld?
Zy hadden beiden, in myn oog, nog niets misdreven.
Zy sneefden voor den Staat; 'k had hen met roem zien snee-
Men had lauwrieren op hun praalgraf uitgestrooid. (ven.
Mycene zag zyn heil door hunne dood voltooid.
Maar ach! hoe schielyk is die schoone hoop vervlogen!
De wreede waarheid rukt den blinddoek van myne oogen.
Myn roem is, door myn' ramp, voor eeuwig uitgedoofd.
'k Derf alles: en, helaas! 't word my met schande ontroofd.
Myn Vriend! hoe yslyk is 't, als 't hart, vol misvertrouwen,
Zyn waardste panden steeds met afschrik moet aanschou-
Gy weet het; ik aanbad die snoode Gemalin: (wen!
Haar gaaven boeiden my; ja myn verblinde min,
Die, dag aan dag, verrukt, op haare deugden staarde,
Verweet my telkens dat ik haar niet evenaarde.
Die wreede kiest myn' Zoon, tot hulp in haar verraad,
Het Recht verheft het zwaard, tot straf dier euveldaad:
Het zy 't hen trefte of spaare, all', wat hen 't lot kan geeven,

TREURSPEL. 23

Is een gevloekte dood, of een verächtlyk leven.
 Ô Naare staat! Ô hoon! Ô schennis van de trouw!
 Hebt gy gezien hoe stout die onvertzaagde Vrouw,
 Haar vlucht belydende, haare onschuld wilde toonen?
 Wie dacht ooit dat de list in zulk een hart kon woonen?

ARSIRES.

Ô Neen; zy mint haar' roem en haaren Echtgenoot.
 Zo zy geen doelwit had, is haar gedrag te snood.
 Een hart als 't haare, oprecht, met u vooringenomen,
 Kan slechts uit hoogen nood totzulk een uiterst' komen.
 Een merk van zuivre deugd blonk uit in all' haar daên.
 Zy heeft gewislyk ons alleen uit dwang verraên:
 Men onderzoek' dit eerst: hoor hoe zy zich verdedigt.

ARISTOMENES.

Dat haar de Staat verhoor'; zy heeft den Staat beledigt.

ARSIRES.

Ach! om uw teedre, om uw standvaste min, myn Vriend,
 Hoor van haar-zelve, eer gy haar doemt, of zy 't verdient.
 Men zal die vryheid haar, om my, niet weigren kunnen.

ARISTOMENES.

Gy wilt het?

ARSIRES.

Ja, Mynheer.

ARISTOMENES.

Welâan, 'k zal 't u vergunnen.

TIENDE TOONEEL.

ARISTOMENES, *alleen.*

Ô Goden! zou ze alleen in schyn
 Aan 't ysslyk misdryf schuldig zyn?
 Indien zy had misdaan, zy zou 't gezicht ontvluchten
 Van een' Getuigen, dien zy acht.
 Een Echtgenoot, een Vriend, een Minnaar is te duchten
 Voor een bezwalkt gemoed, dat zyne straf verwacht.

B 4

't Wil

ARISTOMENES,

't Wil alles echter haar verwyzen.

Men hoort alöm een wraakstem ryzen:

„Zy heeft haar Vaderland, haar' Echtgenoot verraên.

ô Voorwerp van myn liefde en vreezen!

Kom, myn Leonida! doe my myn' ramp verstaan,
Of laat me uwe onschuld uit uw minlyke oogen leezen.

Stel, stel voor myn bedwelmd gezicht

Uw daaden in een helder licht;

Een licht, dat my mischien tot meerder ramp zal strekken.

Kom, geef, zo ik u doemen moet,

Geef zelve my de kracht om u myn min te onttrekken.

Zy nadert... hoe! .. geboeid!... Goôn! welk een tegen-
spoed!

ELFDE TOONEEL.

ARISTOMENES, LEONIDA, *geboeid.*

Lyfwachten.

Gy wilt gewis dat ik myne onschuld u zal toonen?

ARISTOMENES.

Ik hoor u; spreek, Mevrouw.

LEONIDA.

Zou myne liefde u hoonen?

Neen, dierbaare Egaê! dat uwe achterdocht verdwyn':

Uw hart zal met den Raad my tot een' wrecker zyn.

ARISTOMENES.

Stel myne min gerust: zy zal zich niet weêrhouên.

LEONIDA.

'kBen die nog waard', wyl ik my durve op haar betrouwen.

Befchouw dan myn gedrag, en ken den snooden Raad.

Hy had u naauwlyks 't roer gegeven van den Staat,

Wanneer de zege eerlang hem uit zyn ketens slaakte,

Terwyl uw bloed zyn heil verzegelde en volmaakte.

ARIS-

ARISTOMENES. (deugd.

Men spreek' van geen gevaar, zo roemryk voor myn
't Voegt my dat ik 't vergeet', dewyl 't Mycene heugt.

LEONIDA.

Hoel 't heugt Mycene! daar 't, ondankbaar, zyne handen,
Ten koste van uw hoofd, weêr kluistren wil in banden!
De schrandere Arfires, die zich uit veinzery

By 't Eedgeſpan vervoegde, is u een borg voor my.
Hy ſprak: „Zyn dood ſtaat vast: men wacht hem reeds
met ſmarte,

„Befchuldigd in Mycene, en reeds gedoemd in Sparte.

„De een geeft hem over als een 'Dwingland van den Staat:

„En de ander ſtraft hem als een' trouwlooz' Onderzaat”.

Stel u in myne plaats. Verbeeld u eens te aanschouwen

Een' Held, uw lust, uw vreugd, die, zonder misvertrou-

Langs naare kolken, een gevaarlyk pad betreed. . (wen,

Hier ſtaat zyn Vyand met den pook der wraak gereed:

Daar doet de ontmenschte haat zyn Medeburgers woeden:

Zie gintsch den laſter zich naar zyn triomf koets ſpoeden,

Den zwadder ſpuwende op des Helds verheven ſtaat:

Zie de angſtige achterdocht en 't eereeloos verraad

't Vergif bereiden, of den helſchen moorddolk ſlypen.

Zie dus het offer aan, daar elk het aan wil grypen,

Ontbloot van tegenweer, op d'oever van de dood,

Daar 't zelf de hand nog ſtreelt, die zyne borst doorſtoot.

Wees, wees Leonida; en durf myn vlucht dan wraaken.

'k Voorzag reeds hoe die daad u aan het hart zou raaken;

'k Voorzag den angſt, den ſtryd, dien ge uit zoud moeten

ſtaan.

'k Dacht dat gy Spartes woede onmooglyk koſt ontgaan:

Maar zyn geſtrengte deugd heeft al myn vrees verdreven.

Ik wilde u dwingen dat ge u-zelv' zoud overgeeven,

En voor de woede eens Volks, gered door uwe hand,

Uws ondanks, u behoên door eenen vredeband.

Door welk een' andren weg kon ik myn wit betrachten?

Of moest ik u...?

ARISTOMENES.

Gy moest steeds veinzen, my hier wachten,
Tot dat ik-zelf den haat door vriendschap ging te keer.

LEONIDA.

In een ondankbaar hart word alles gif, Mynheer.
'tLaat zich door weldaen nooit van zyn verdriet geneezen:
't Zal door grootmoedigheid nog meer verbitterd weezen,
Om hier bemind te zyn is reeds uw roem te groot:
Gy staat in deezen wal aan duizend laagen bloot.
't Is waar; gy kunt op 't heir, 't welk u bemint, vertrouwen:
Gy hebt nog Vrienden, die uw' ondergang weêrhouden;
Maar zwakke steunfels tot verhoeding van een' moord:
'k Ducht alles van den Raad. Gy siddert op dat woord?
Het offer is hier reeds verwezen door hun loosheid.
Der wetten tempelchoor is thans de wieg der boosheid.
Zy dreigt u; zy regeert; zy kent noch toom noch wet:
'k Had tusfchen deezen Staat en u een' burgt gezet;
'k Had, wyl verraad my meer dan tyranny doet beeven,
Hem overheerschers, u verdedigersgegeeven.
Men doet u recht in Sparte: en, willig overheard,
Zaagt ge u in 't kort als vriend dier Koningen geëerd:
Hunne edelmoedigheid heeft my die hoop ontnomen;
Gy zyt op nieuw in uw' vervolgers magt gekomen.
Ach! zaagt gy door myn vlucht ten minsten uw gevaar!
Gy kent myn misdaad nu: zy fchynt verfocilyk: maar
Uw hart moet met het myne, als Rechter, 't vonnis ftryken.
Uw liefde is my genoeg: die doe myne onfchuld blyken.

ARISTOMENES.

Zodat gy 't Land verried tot myn behoudenis?

LEONIDA.

Ja, 'k deed het all' om u. Indien 't een misdaad is,
Verwacht niet dat die daad my immer zal berouwen.
Waareik nog vry, men zou my nooit daarvan weêrhouden.
En, zo me iets zuchten deed in deez' gehaaten band,
't Is dat de ondankbren nog maar half zyn overmand.
'k Zou, door de wet verplicht den Staat myn hulp te leenen,
Myn

Myn' roem, myn leven-zelf opoffren aan Mycenen:
 Maar 'k offer u terstond, verhoed het slechts uw' val,
 Myn glori, al myn bloed, myn Land, ja 't gantsch Heeläl.
 Wat geef ik om Mycene, om 't aardryk, om myn leven,
 Als myne ontroerde ziel voor't geen zy mint moet beeven?
 Ik leef voor u allén; niets is my meer dan gy:
 Het hart myns Echtgenoots is 't gantsch Heeläl voor my.
 Die taal verwondert u; zal u in toorne ontfleeken:
 't Wykt alles in uw hart als gy den Staat hoort spreken:
 Geen wroeging knaagt het myne: uw liefde is al myn
 Ik min u tot de dood: dit is myne eerste deugd: (vreugd.
 Dit is myn roem, myn pligt, de wet, die 'k hoog waardeere;
 De schoonste en heiligste der banden die ik ere.
 'k Sterf liever, in elks oog van landverraad verdacht,
 Omdat ik myn' Gemaal meer dan Mycenen acht,
 Dan dat ik als Heldin, als Koningin zou leeven,
 Omdat ik myn' Gemaal deed voor Mycene sneeven.

ARISTOMENES.

Kan zo veel min by my een misdaad zyn! een hoon!

LEONIDA.

Zy is myn eenigst heil. Ik dank daarvoor de Goön.
 Wat is een teder hart gelukkig, in myn zinnen,
 Als 't voorwerp onzer min verdient dat wy 't beminnen!
 De Hemel heeft myn ziel met weldaën mild bedeed:
 Ik ken haar waarde, die my onöphoudlyk streelt.
 Maar 'k blyf by u verdacht: dit kan my 't harte raaken.

ARISTOMENES.

Gy wilt, ó Wreede! my dan medepligtig maaken?
 Ik ben 't reeds, wyl ik u onmooglyk laaken kan.

LEONIDA.

Gy mint my nog?

ARISTOMENES.

Kan't zyn dat ik die min verbann'?

Maar zo de Raad....

28 A R I S T O M E N E S ,

LEONIDA.

Ik zal den snooden Raad trotseeren.

Myn Egaë pleit voor my : wat kan my 'tovrig' deeren?
Tegen Arcas, die nadert om haar weg te leiden.

Ik volg u.

A R I S T O M E N E S .

Hoon henniet : hun magt wierd nooit gestuit.

LEONIDA.

Een laf verrader zwygt : maar de onschuld spreekt vry uit.

Einde des Tweeden Bedryfs.

DER-

TREURSPEL. 29
DERDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

CLEONIS, EURIBATES.

CLEONIS.

't Belang van Sparte is thans 't belang ook van Mycenen.
't Is tyd, Euribates, dat we onderling veréenen.
Ontwapen, nu gy kunt, dien arm, die, nimmer stil,
Twee Staaten wreed verscheurt, daar hy die scheiden wil.
Het Volk, dat, schoon 't hem vrees, zich nog door hem
laat winnen;

De Raad, die hem verfoeit; de Krygsliên, die hem minnen;
Zyn Vriend, zyn Vyand, elk, die hem waardeert in schyn,
't Zal alles, zo hy zwicht, u onderdanig zyn.
Wat schoon ontwerp om een geruste vrêe te maaken,
't Welk alle vyandschap door staatkunde ons doet staaken,
Zo veel belang veréent, dat van elkaër verscheelt,
En dat door de oorzaak-zelf die alles houdt verdeeld!
'k Zie Arsires: gaa heen: men mogt ons hier belaaen.

TWEEDE TOONEEL.

CLEONIS, EURIBATES, ARSIREN.

ARSIREN.

(gen.

Mynheer, gy zult den roem van Spartes rykstroon waa-
En, schoon ik 't onderwerp niet weet van dit gesprek,
'k Bloos voor uw Vorsten u te zien in dit vertrek.
Hoe! Cleonis by u! Wat durft de ontâarde hoopen?
Spreek: tot wat prys wil hy zyn Vaderland verkoopen?

CLEONIS.

Mynheer, dit gaat te hoog.

EURI-

EURIBATES.

Die taal ontroert my 't bloed.

Zo laag een argwaan stryd met zulk een groot gemoeds-
Neen; weet tot Spartes roem, welks Vorsten 't recht be-
trachten,

Dat wy, nog meer dan gy, Verraders hulp verächtten;
En dat myn oog in hem, geduurende deez' dag,
Niets dan een' yvrig Vriend en trouwen Burger zag.

DERDE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREs.

Dus zal een Vyand, die verhoegd is, altoos spreken.

ARSIREs.

Ik toetste en hoonden u; maar uw dwaaling zal u wreeken.
Ik ben genoeg gestraft: uwe eedle ziel verbann'....

ARSIREs.

'k Zie dat zich Cleonis voor my weêrhouden kan.
Niets winnende op myn hart, begint hy my te vreezen.
Kan de eerbied mywaarts hem tot veinzery beleezen?
Maar neen; hy heeft zich reeds te klaar ontdekt aan my.
Geloof my: spreek vry uit, en staak die veinzery.
'k Weet dat een haatlyk rot van snoode vloekgenooten
Den val van Leuxis en zyn Moeder heeft besloten,
Ja, dat gy heimelyk als 't hoofd des aanslags werkt,
En door uw' snooden raad in alles hen versterkt.
Gy durft uw Vrienden met die trouwloosheid belaađen,
Maar gy, gy smeedde alléén all' hunne gruweldaaden.
Weet dat ik u en hen vol moeds te keer zal gaan,
En dat uw hoofd my voor hunn' toeleg in zal staan.

CLEONIS.

Die drift, schoon ongegrond, kan my op 't hoogste streelen.

VIER-

V I E R D E T O O N E E L.

ARISTOMENES, CLEONIS, ARSIREs,
Lyfwachten.

CLEONIS, *tegen Aristomenes.*

Mynheer, wy zien hier elk in uwe rampen deelen:
Wat moet een Vriend als deeze u troosten in uw leed!

ARISTOMENES.

De Raad vergadert niet?

CLEONIS.

De Leden zyn gereed.

ARISTOMENES.

Ik beef, myn Vrienden, nu de wet myn waardste panden,
Myn schuldloos Huisgezin stelt in dier wreeden handen.
Myne Ega, die hen haat, zal, door haar trotsche reën,
Myn Vyanden nog meer verbittern dan voorheen.
Ei, wacht u, Arsires, zo stout als zy, te spreken.
Men moet voor de onschuld-zelve om gunstbetooning
smeeken.

't Is noodig dat haar zaak al beevend' word' beslecht.

Haar traanen moeten ons meer treffen dan haar recht.

CLEONIS.

Geloof my, Vriend, de wet zal ons tot nadeel strekken;

De Raad is u verdacht: wil u den Raad onttrekken.

Voorkom....

ARSIREs.

ô Neen; hy volg' 't geen hem zyn pligt gebied.

Hy wachte 't onrecht af, maar hy voorkoom' het niet!

Men durft hier eed en pligt, ja 't heiligst recht verzaaken.

De Boozen weeten dat zy zich 't ontzagchlykft' maaken.

Maar dat vry ieder beev', die zyn bederf besloot!

Hy heeft nog Vrienden, en wy troosten ons de dood.

ARIS-

Stel my dat droevige vooruitzicht niet voor oogen.
 Hier zyn nog harten, die het onrecht niet gedoogen.
 Ik denk niet dat men my wil vellen door 't geweld.
 Een deugdzaam Rechter beeft als hy een vonnis velt.
 Ter vierschaare uitgegaan, is hy een mensch, als andren;
 Maar, van de Goôn omringd, voelt hy zyn hart verändren.
 In 't kort, 'k wil dat myn roem zy door de wet bepleit:
 Haar stem is noodig aan betichte onnozelheid.
 Ik hoop op u. Vaart wel! Ik zie den Raad vergadren.

VYFDE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
 RAADSHEEREN, ARCAS, *Lyfwachten.*

WCLEONIS, *tegen Arcas.*
 eêrhou Leonida, maar doe hier Leuxis nadren.
Tegen Arsires.

Geef acht op myn gedrag; en oordeel dan.

ARSIREN.

So gy

Myn' Vriend getrouw zyt, eisch dan alles vry van my:
 Maar zo gy hem verraad....

CLEONIS.

Wil deeze dreiging staaken:

'k Zal u in weinig tyds daaröver schaamrood maaken.

ZESDE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
 LEUXIS, *geboeid*; RAADSHEEREN, ARCAS,
Lyfwachten.

WCLEONIS, *nadat de Raad geplaatst is,*
tegen Leuxis.
 eet gy wat misdaad u in boeijens heeft gekneld?
 LEU-

LEUXIS.

Een misdaad! ik, Mynheer?

CLEONIS.

Gy hebt u in 't geweld
Des snooden Vyands met Leonida begeeven.

LEUXIS. (misdreven?)

Wat heeft een Zoon, die zulk een Leidsvrouw volgt,

CLEONIS.

Gy mint haar?

LEUXIS.

Zou ik niet?

CLEONIS.

Zy heeft uw' val betracht.

LEUXIS.

'k Moet nochtans minnen haar die my ter waereld bragt.
Maar 't deert my dat de haat, van tyd tot tyd verwoeder,
My thans uit de armen rukt van zulk een teedre Moeder:
Myn byzyn troostte haar in all' haare ongenugt'.

CLEONIS.

Gy wist, toen gy vertrokt, de reden van haar vlucht?

LEUXIS.

ô Neen; ik volgde haar alleen op haar bevelen:
Gelukkig in 't gevaar van haare vlucht te deelen.

CLEONIS.

Haar voorzorg heeft gewis een' aanslag u verbloemd,
Dien uwe ziel mischien, als haatlyk, had gedoemd:
Maar toen gy wierd aan Sparte als Gyzlaar voorgedraagen,
Toen wist gy meer?

LEUXIS.

De jeugd laat zich zeer ligt vertzaagen.

'k Verschrikte in 't eerst' voor zulk een gloriryk bestaan:
Maar toen ik de oorzaak wist, nam ik die willig aan.

CLEONIS.

Welke oorzaak?

LEUXIS.

Mogt ik die in eeuwigheid vergeeten!

C

CLEO-

34 A R I S T O M E N E S ,

CLEONIS.

(ten.

Men zegt, die hoont den Raad : ik moet de waarheid we-

LEUXIS.

Gy kent hem dien zy hoont : een' snooden , zonder eer.

CLEONIS.

Wie is het? spreek.

ARSIRES.

Hy zwygt. Dit 's u genoeg , Mynheer.
Maar laat ons hem daarvan geen verdere oopning vergen.
Leonida zal ons haar' aanflag niet verbergen.

CLEONIS.

Gaa , Leuxis. Dat hier straks Leonida verschyn'.

ARSIRES.

Misfchien ontdekt zy u meer dan u lief zal zyn.

Z E V E N D E T O O N E E L .

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
LEONIDA, *geboeid*; RAADSHEEREN,
ARCAS, *Lyfwachten*.

CLEONIS.

Gy weet, Leonida, wat vlek uw' roem verduistert.
De Raad, die gantsch verbaasd, u om die misdaad kluistert,
Wil dat ik u verhoor', daar hy vergaderd is,
Opdat men 't vonnis velle op uw bekenenis.
Uw Zoon heeft, ongeveinsd, uw vlucht met hem beleden:
Spreek onbescroomd als hy. Wat was daarvan de reden?

LEONIDA.

'k Zie dan in u den steun der wetten van den Staat!
Gy leent uw stem aan myn Betichters by den Raad!
'k Dacht dat uw stoutheid nooit zo hoog in top zou stygen.
My dunkt dat uw belang u noopen moest tot zwygen.
'k Verschoon u echter; 'k zal u nog niet straffen: neen.
Ik eer de waardigheid, die gy hier durft bekleén.
'k Heb my naar Sparte, van myn' Zoon verzeld, begeeven:
Daar

Daar dorst ik het gedrag myns Echtgenoots weêrstreeven,
 Opdat hy, aangeperst door zyne huwlyksmin,
 U mogt verlaaten, voor zyn dierbaar Huisgezin.
 'k Zwyg, uit ontzag, de reên die my daartoe verbinden:
 't Zyn geen geheimen, noch voor u, noch voor uw vrinden.
 De ontdekking zou ons slechts ontroeren, op elk woord,
 My, als ik u beschaame, en u, als gy my hoort.

C L E O N I S.

Uw misdaad heeft niets in, dat ons tot schand' kan strekken.
 Spreek op.

L E O N I D A.

Gy dwingt my dan uw vloekgespan te ontdekken?
 Welâan; sla de oogen op, en ondervraag deez' zaal,
 Getuige van 't besluit ten val van myn' Gemaal.
 Hier heeft de ontmenschte haat, door afgunst aangedreven,
 Den Wreeker van den Staat gedongen naar het leven.
 Hier lag de valstrik voor zyne eedle deugd gereed.
 Hier, in dit Heiligdom wierd zelfs 't verraad gesmeed,
 Om uw' Beschermers-zelv' te leevren in de handen
 Van hen, die hy voor u trotseerde als Dwingelanden.
 Zyne ongedwongen deugd was altoos onbewust (rust:
 Dat de ontrouw schaamtloos was, en 't snood verraad ge-
 En zyn verheven ziel, te oprecht, te vol vertrouwen,
 Was zorgloos in 't gevaar't geen hem't verraad dorst brou-
 Maar ik, ik heb op hem en uw gedrag gewaakt. (wen.
 'k Voorzag zyn' val, zo hy uw boeijens had geslaakt.
 Ik zag hem de adders van de wrevele afgunst voeden:
 Ik min hem: 'k wou zyn dood, zo 't mooglyk waar', ver-
 hoeden;

En snoode monsters, die op hunn' Verlosser woên,
 Weêr onder 't slaafche juk huns Vyands buigen doen.
 Is't waarheid? Oordeelt zelf of myne min moest waaken.
 Wie is 'er onder u, die myn gedrag durft laaken?
 Zoud gy dit ooit bestaan, getrouwe Xantipes?
 Evander, Euricles, of gy, myn Arfires?
 Beschermers van het Recht! Aristomenes Vrinden!

Of gy, zoud gy dit ooit u durven onderwinden?

Gy Draco, Hercides, Pallantes, Cleonis,

Wier eerloos vloekgespan door my verydeld is?

Men zwygt; 'k hoor schuldigen noch schuldelloozen spreek-
ken: (bleeken.

Maar de een is niet ontroerd, daar 'k d'andren zie ver-
De een hoort myn reden aan met een bedaard gelaat,

Die hy, hoe bits ze ook schyn', niet uitduid tot zyn smaad:
Hy is gerust dat elk zyne eedle dengd zal eeren.

Maar de ander, die door spyt zich heimlyk voelt verteeren,
Durft naauwelyks op my zyn schaamroode oogen slaan:
Dewaarheid sluit zyn'mond; toont hem zyn snodeheid aan.

Als ik vertrokken ben, zal hy voorzeker dondren.

Ik zeg slechts nog één woord, het welk hem zal verwon-
Aristomenes heeft myne onschuld reeds beleên. (dren:
Hy mint me, en kent u: beeft!

Tegen de Lyfwachten.

Men leide my weêr heen!

AGTSTE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
RAADSHEEREN.

Men spreekte 't vonnis uit van Leuxis en zyn Moeder.

CLEONIS.
XANTIPES. (woeder?

Hoe! doemt ge een Kind ter dood? Word dan uw haat ver-

Wat zegge ik! wat heeft zelfs Leonida misdaan?

Gy, Raad, wat wraakt ge in haar? Een huwlyksmin,
waarāan (men?

Men tempels wyden moest? Wie is 't, die haar durft doe-
DRACO. (men?

De reeds verraaden Staat. Durft gy haar schuld verbloe-

Zal yver, liefde of vrees, wanneer een onderzaat

Een staatsontwerp verbreekt door drift, door eigenbaat,
Het

Het ydel dekkleed van ontrouwe miltzucht weezen?

ARSIRES.

Gy die Leonida noch haare vlucht moest vreezen,
Maar u vervoeren liet door zelfbelang en nyd,
En 't zelfde doelwit had, staak vry dit bits verwyf.
Doem uwe Vrinden, eer gy haar beftaan wilt ftraffen:
Wat deed zy meerder dan uw' aanflag hulp verfchaffen?

DRACO.

De ftatkunde acht zulk een' misdaadig, die den Staat
Durfte d'enen buiten last van deezen achtbren Raad.
De Raad-zelf is een slaaf der wetten: als die fpreeken,
Moet alles zwygen: niets mag dat ontzag verbreeken.

ARSIRES.

Indien de wet u dwingt te ontfieren zulk een' Held,
Leg die dan billyk uit, als gy een vonnis velt.
Een Rechter moet de wet gehoorzaamheid betoonen:
Maar onbepaald haar' wil te volgen, is haar hoonen.
Wy moeten fomtyds zelfs geleiden die ons leid:
De weegfchaal waggelt door te veel bloedhartigheid.
De wetten mogen wel voor haar' Befchermer zwygen.
Zal 't kwaad ooit voordeel uit die ftrafloosheid verkrygen?
Wiens deugd zette ooit de wet zo groot een' luister by?
Ach, gawe 't Godendom dat ieder waare als hy!
Zy zou op ons gemoed misfchien haar recht verliezen;
Maar, by gebrek der wet, zou elk de deugd verkiezen.

DRACO.

Hoe! dulden dat een Lid des Raads de wet trotfeer!
Wat Burger wil men dan dat ooit de wetten eer?
Zy zyn een juk: en zo het Volk het bly zal draagen,
Moet hy, die 't oplegt, zelf het helpen onderschraagen.
Geen aanzien geld hier. Dat een voorbeeld van gewicht
Der wetten heiligheid vertoone aan elks gezicht.
Haar eigen Stichter-zelf moet haar volmaakt betrachten:
Dan mag men hem met recht als haar' Befchermer achten.

38 A R I S T O M E N E S ,
N E G E N D E T O O N E E L .

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
RAADSHEEREN, ARCAS.

ARCAS.
De Spartische Afgezant, bewust van 't rechtsgeding,
't Welk 't onderwerp thans is van deez' vergadering,
Verzoekt dat hem de Raad, voor 't welzyn van Mycene,
Eerdad men 't vonnis velle, een wyl gehoor verleene.
CLEONIS.

Gelei hem hier.

T I E N D E T O O N E E L .

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
RAADSHEEREN.

DRACO.
ô **R**aad! Mycene is in gevaar,
't En zy men moedig de eer van uw gezag bewaar'.
Wat ook Euribates u thans hebb' vóór te draagen,
Ontziet niets om de kracht der wetten te onderschraagen.
Want hoe doorluchtiger het bloed is dat men stort,
Hoe luisterryker haar gestrengte vierschaar word.

E L F D E T O O N E E L .

EURIBATES, CLEONIS, ARSIREN, DRACO,
XANTIPES, RAADSHEEREN, ARCAS.
Lyfwachten.

EURIBATES.
Ik eisch dat bloed te rugge, uit naam der Opperheeren,
Wier wetten deeze Raad met diep ontzag moet eeren.
Deez' Vluchtelingen zyn den Veldheer afgegaan: En

En maatigt gy u 't recht van hen te straffen aan?
 Zo gy geen' eerbied toont voor hunnen naam en leven,
 Zult ge aan uw Meesters eens daar van voldoening geeven.

CLEONIS.

Mynheer, de dreiging van uw Vorsten, zo vol smaad,
 Verdiende een zelfde taal en antwoord van den Raad.
 Maar 't Volk moet van den twist der Grooten 't meeste
 lyden,

En tweedragt willen wy, daar 't mooglyk is, vermyden.
 Men heeft ons nimmer zien met een verwaten hand
 De toorts van burgertwist ontfleeken in ons Land;
 En, op een' enklen schyn van vryheid, voor elks ooggen
 Den grondslag leggen van ons uitgestrekt vermogen:
 Maar wy verändren met de tyden; en het Volk
 Geeft ons der wetten stem in handen, met haar' dolk.
 Wy, Rechters, zonder magt, van vryzynde Onderzaaten,
 Staan onder hen zelfs, die 't bestier ons overlaaten.
 Dies richten wy, omdat de Burgery 't begeert,
 Dces schuldigen, beschermd by Sparte, en hier geëerd.
 Aristomenes had alléén hen kunnen spaaren;
 Maar wilde ons meesters van hun beider lot verklaaren.

EURIBATES.

Ik heb hem hier ontboôn....

CLEONIS.

Welân: dat hy verschyn'!
 Hy spreekte; en zyn besluit zal ook ons antwoord zyn.

T W A A L F D E T O O N E E L.

ARISTOMENES, EURIBATES, CLEONIS,
 ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
 RAADSHEEREN, ARCAS.

Lyfwachten.

CLEONIS.

Men zal het vonnis van uw' Zoon en Egaë vellen,
 Mynheer: maar de Afgezant wil zich hier tegen stellen,
 En durft, uit Spartes naam, weêrhoudende ons gezag,

Ons melden dat de Raad geen vierſchaar ſpannen mag.

ARISTOMENES.

Wat hoor ik? En de Raad laat my 't verſchil beſlechten
Van het verdedigen, of afstaan van zyn rechten!

Tegen Euribates.

'k Bedank uw Koningen voor hunne omzichtigheid.
Maar 'k moet die eedle drift verdienen door beleid.
Zy-zelfen leerden my geen' voorſlag aan te hooren,
Die zonder ſchande en ſchaamte ons nimmer kan bekooren.
'k Sta dan de rechten, die de Raad my aanbied, af.
'k Zou hem aſtemmen. zo hy my die overgaf.
Hy is hier Rechter; en ſchoon ik zelf ſtraf moest draagen,
Die hem in ſtand verhief, zal ook hem onderſchraagen.

EURIBATES.

Verban, geloof my vry, dien ſtuurſchen heldenâart,
Waardoor ge uwe eedle deugd met woeste ontmeſchtheid
paart.

Gy waagt een dierbaar bloed, geſfeld in uw vermogen,
Gedagvaard door de wet, onſchuldig in uwe oogen.
Waarvoor? Voor d'ylden naam van eenen vryen Staat;
Voor dwaaze rechten, die verzaakt zyn door den Raad.

ARISTOMENES.

De Raad moog'tot zyn ſchand' zyn rechten vry verzaaken;
Ik zal my aan dien hoon nooit medepligtig maaken.
Slaa echter geen geloof aan d'ûiterlyken ſchyn:
Ik zie op welk een' waan uw hoop gegrond kan zyn:
Dewyl dees Raad in haast zich heeft te ſaam' verbonden,
Word de ondengd hier vermoemd by de eedle deugd ge-
vonden:

Wat ſchulplaats is 'er, waar geene ondeugd immer komt?
Ja, tot voor de outers zelf bevind zy zich vermoemd.
Maar wyl ze een vreemdling is in-deez' gewyde mauren,
Zal, zo zy hier regeert, haar ryk niet lang meer duuren.
Hier zyn wel Bloodâarts en Verraders: maar met één
Ook Helden, die, vol moeds, uw' Meesters juk vertreen.

ARSIRES, *tegen Euribates.*

Ó Neen, Mynheer, ik sta u borg voor all' zyn Vrinden:
Befcherm zyn Huisgezin, gy zult hen trouw bevinden.

Tegen Aristomenes.

Heb deernis met uw' Stam!

ARISTOMENES, *tegen Euribates.*

Verfchoon zyn' schrik, Mynheer.

De vriendschap spoort hem aan.

Tegen Arfires.

Myn Halsvrind! treur niet meer.

'k Zou, waare ik in uw plaats, zo zwak als gy ligt weezen:

Gy zoud zo min als ik, waart ge in de myne, vreezen.

Gy zoud niet zwichten voor de drift die u verblind:

'k Moet die weêrstaan: maar 't is geen misdaad in een' Vrind.

Wanneer een teêr belang die neiging kan verwekken,

Is 't lofelyk dat een Vrind zyn' roem ééns durv' bevelken.

Tegen Euribates.

Gy ziet het: geene vrees, geen laffe dienstbaarheid

Is oorzaak dat de Raad u in uw oogmerk vleit.

Een edele yver heeft de harten aangedreven.

Ik zou hen bloozen doen, zo 'k hen niet dorst weêrstreeven.

'k Ben Vader en Gemaal: 'k waardeer myn Huisgezin:

Ik min myn eenig Kroost: 'k aanbid myne Echtvriendin.

'k Zal, zo 'k hen derven moet, myn droefheid niet ver-
bloemen.

(men:

Ik acht hen schuldloos. Laat ons gaan. Men kan hen doe-

Maar 'k laat hen de offers zyn van de afgunst en den haat,

Eer ik hun dood verhoê door eene laffe daad.

Men zag my, volgens piigt, de tiranny verdryven;

Maar 't recht des Staats op my moet ongeschonden blyven.

DE TIENDE TOONEEL.

CLEONIS, ARSIREN, DRACO, XANTIPES,
RAADSHEEREN.

HY vraakt een' bystand, die zyn' roem verstrekt tot
Maar laat ons zyn geduld niet tergen. Ziet zyn' Zoon
En Gade thans door hem gesteld in ons vermogen:
Vernoegeu we ons dat hy onze uitspraak wil gedoogen.
't Is voor een' Burger niets, maar voor een' Meester veel.

DRACO.

Een' Meester!

CLEONIS.

Die 't kan zyn, is 't waarlyk reeds geheel.
Zyn deugd weêrhoud hem: maar hy is 't, zo hy 't wil
weezen.

Men vleije zich niet meer: ons staat zyn magt te vreezen.
Het Heir, dat voor den wal geschaard staat, wacht zyn' last.
Indien hy één woord spreekt, word straks de Stad verrast.
Dan ziet hy zich welhaast, door stroomen bloeds, gewro-
ken

(ken.

Van 't schandlyk vonnis 't geen de Raad heeft uitgespro-
Dan zal zyn Huisgezin uit uwe kerkers treên,
Van zyn verwonderaars al beevende aangebên;
En zyne Rechters-zelf zien voor zyn voeten sneeven.
Dus word de beste Vorst tot tyranny gedreven. (drukt,
De Hemel schenkt ons zulk een' Vorst, die, schoon ver-
Het hoofd gewillig voor de stem der wetten bukt:
Laat ons, gedwongen tot dien eerbied, dan behouden
Een schaduw van 't gezag, dat we anders derven zouden.

DRACO.

Den Goôn zy dank, ô Raad! ik lees in uw gezicht
Wat afschrik zulk een hoon in uwe harten sticht.
't Is 't Hoofd des Raads, 't welk ons een' Koning aan komt
zeggen!

Hy

Hy durft door dreiging, in zyn' naam, de wet weêrleggen!

'k Bloos van de fchande die men u befchoren heeft.

Nu ge onverleidbaar zyt, nu wil men dat gy beeft.

'k Weet dat des Veldheers magt zeer verr' zich uit kan
strekken: (ken.

Maar dit kan, verr' van fchrik, in my meer stoutheid wek.

Waar' hy zo magtig niet, men kon in deezen nood,

Grootmoedig, zyn Geflacht behoeden voor de dood:

Maar zo 't gevaarlyk is het strafwaard aan te raaken,

Dan moet men niets ontzien, of allen roem verzaaken.

Die Held, die zelfs de hulp van Sparte grootsch verfmaad,

Befchermt de rechten van de wetten en den Raad:

Zal hy-alléén voortaan hun hulp en voorspraak weezen?

't Geen hy van Sparte vreest, staat u van hem te vreezen.

Hy leert u dat ge, als hy, moet zorgen voor uw' roem:

Hy wraakt een' Koning: dat uw hart een' Meesterdoem'!

Weest mede, als hy, te grootsch om 't vonnis uit te stellen:

Hy durft het ondergaan; gy moet het durven vellen.

Men fluite en oogen oor: de wetten voeren 't woord.

Wy hebben Leuxis en Leonida gehoord:

De Raad is onderricht.

Tegen Cleonis.

Wat kan men meer begeeren,

Mynheer? men stemme in 't eind': 't is tyd.

CLEONIS.

Staat op, Mynheeren.

Men neemt de stemmen op, waarna hy vervolgt.

En Zoon en Moeder zal, als fchuldig aan verraad,

Het leven derven, naar de wetten van den Staat.

ARSIRES.

ô Woede! ô trouwloosheid! myn Vrienden! red uw
leven!

VEERTIENDE TOONEEL.

CLEONIS, DRACO.

Zy gaan hem kennis van dit haatlyk vonnis geeven.

CLEONIS.

DRACO.

Hy zal aan 't muiten slaan.

CLEONIS.

Dan is myn wensch volbragt.

Wy zyn verloren, zo hy 't vonnis wettig acht.
Door deernis word het Volk zeer ligt in drift ontstoken;
Het doemt, eer 't iemand denkt, de hand die 't heeft gewro-
ken.

Wat weeten wy of 't Volk, zo dra 't zyn offers zag,
Hen niet verschoonen zou, verschrikt voor zulk een' slag?
Dan of het, na de straf, verzaad door hunnen bloede,
Hun vonnis niet op ons zou wreeken, in die woede?

DRACO.

Wat is uw oogmerk dan?

CLEONIS.

'k Wil dat Aristomeën

Een vyand word' des Staats; de wetten durv' vertreën;
Dat hy in 't openbaar naar zyne wraak zal trachten;
En my rechtvaardige in myn drift om hem te slachten,
Kom, laat ons hooren wat gevolg het vonnis heeft;
Of hy zyn Huisgezin beschermt of overgeeft.
De wal blyve open: hy zy vry naar zyn behaagen,
De Raad moet in 't gezicht des Volks, geheel verflagen,
Deez' tempel ruimen, en als voor een' muiter vliën,
Zich sterkende in den Burgt, om tegenstand te biën.
Vandaar, terwyl het Volk, door hulp van onze vrynden,
In wanörde en verschrikt, zich niets durft onderwinden,
Zal

Zal ik het oogmerk van myn' Vyand gadeslaan.
 Indien hy durft den hoon van 't vonnis ondergaan,
 Word hem een andre schicht zo zeker toegedreven,
 Dat gy, gy-zelf eerlang zult fiddren voor zyn leven.

Einde des Derden Bedryfs.

ARISTOMENES,
VIERDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

ARISTOMENES, *alleen.*

♠ **N**aare ftryd van liefde en eer!
De schrik verzelt myn waggelende schreden.
Ik dwaal, en weet niet waar. Ik ken my-zelv' niet meer.
Wierd ooit een hart door zo veel leeds bestreden!

Hier achtervolgt my de euveldaad.
'k Zie gintsch de wraak myn hart tot weêrstand noopen;
Terwyl natuur en min haar volgen in dien staat,
En, vol van rouw, op myn bescherming hoopen.

Ik kan haar' invloed niet weêrstaan:
En ach! ik beef, zo ik voor haar moet zwichten.
'k Ben meester van myn lot: en na myn heldendaên,
Durft al myn moed niets tot myn hulp verrichten.

Ik zie dat de onverzoenbre Raad,
In schyn bevreesd, is naar den Burgt gevloden.
Men maakt my, door die list, by al het Volk gehaat.
Men wil my als een' Oproersfichter dooden.

'k Ben echter in deez' muuren vry,
Die, my ten toets, nog open zyn gebleven.
Myn plicht weêrhoud myn' arm. ♠ Weedäärts! kluistert my:
Maar beeft eerlang, indien ik rzaak om 't leven.

♠ **Goôn!** wat oorzaak maakt het Volk dus fel verstoord?
't Is in zyn woede ontmenscht, en doemt my, onverhoord.

TWEE.

T W E E D E T O O N E E L.

A R I S T O M E N E S , A R S I R È S .

I s dan gedaan, myn Vriend! en allehoop geweken?
A R I S T O M E N E S .

Hoe! gy stort traanen, daar 't aan u staat u te wrecken!
A R I S T O M E N E S .

Aan my! op wien toch?
A R S I R È S .

Op 't ondankbaar Vaderland.

A R I S T O M E N E S .

Ach! ondanks al zyn' haat, blyft myne liefde in stand.
Het maake een' toeleg op myn glori, op myn leven,
Ik sterf voldaan, indien my 't Vaderland doet sneeven.

A R S I R È S .

Gy wilt dan 't Vloekgespan, verbitterd op uw deugd,
In rust doen smaaken 't zoet van een barbaarsche vreugd!

A R I S T O M E N E S .

'k Beny hun lot niet; neen: ik ben met hen bewogen.
Hun dwaasheid stelt hunn' ramp hen als geluk voor de oo.
Is ooit de misdaad van een zoete rust verzeld? (gen.
Is 't hart gelukkig, als 't door wroeging word gekweld?
Voor my, 'k begryp het niet: veel min zou ik verlangen
Zulk een vergiftigd goed, myn zorg onwaard, te ontfangen.
Myn haaters zyn alléén misdaadig en ontâard,
Dies zyn zy ook met recht alléén beklaagenswaard'.
Hun zege is schandelyk: zy kan my nooit behaagen.

'k Zou, eer 'k hen volgde op 't spoor, veel liever alles waa-
A R S I R È S . (gen.

Hoe, gy beklaagt hen nog! De mededogenheid
Is zelve een misdaad, als zy voor de misdaad pleit. (ten:
Beklaag den Staat, uw' Stam, waar op zy 't moordtuig wet-
Dewyl 't gedroegten zyn, moet gy hen t'saam' verpletten.

A R I S T O M E N E S .

ARISTOMENES.

Hoe! ik hun moordenaar?

ARSIRES.

Voegt zulk een naam, vol hoon,
Aan een' die 't menschedom wreekt, en de inspraak volgt
der Goôn?

Zo lang 'er tegen 't kwaad één rechtbank word gevonden,
Heeft hy, die 't straffen durft, het heilig Recht geschonden:
Maar als het loos bedrog de wetten onderdrukt,
En de ongebondenheid het Recht de magt ontrukkt:
Wanneer 't geweld alléén dien goedwil kan betoomen;
De deugd om hulp tot ons haar toevlucht heeft genomen,
Verraad hy 't gantsch Heelal, die niet haar schenders doemt.
Gantsch Grieken bid zelfs aan't geen gy een misdaad noemt.
Ja, dus wierd Hercules, de liefde en schrik der aarde,
Met outerdienst geëerd, om misdaên van die waarde.
Wees ook der boozen schrik, Mycenes toeverlaat.

ARISTOMENES.

Ach! kon ik hen alléén verdelgen, 'k volgde uw' raad:
Maar 't Volk zou tevens, door dien zelfden slag getroffen,
Wyl 't deelt in hun verraad, met hen ter neder ploffen.
Neen; laat ons lyden. In een' rang van heerschappy
Word nooit het menschenbloed geschat op zyn waardy.
Men kan het gantsche Volk, uit wraak, niet schuldloos
waagen;

Gen.

En, hoe 't ons ook verdrukk', men moet dien hoon verdraa-

ARSIRES.

Uw bloed is 't eenigst' dan, het geen gy niet ontziet?

ARISTOMENES.

Uw wreede deernis baart my grooter zielverdriet.
Moet ge, om myn Vriend te zyn, uw' burgeraart verzaaken?
Ben ik genoeg gesterkt om voor myn' pligt te waaken?
De haat des wreeden Raads heeft mooglyk uitgewoed;
Ik wil die monsters zien, en vallen hen te voet.

ARSIRES.

Hoe! zoud ge, daar gy hen verdelgen kunt, hen smeeken?

Gy,

Gy, zwichten! Neen; de Raad moet fiddren op uw spreek.

Gy zyt in 't heir bemind: daar heerscht geals Opperheer: Wat vreest gy van den Raad? Wat is zyn tegenweer?

ARISTOMENES.

Myn plegtige eeden, die my nooit zyn magt onttrekken; Die hem beschermen, my tot weêrparty verstrekken.

Verdrukte zwakheid neem' de trotsheid tot haar baat:

Hy, die vrywillig zwicht, verricht een heldendaad.

'k Weet dat de Raad my kent, en kan zyn trotsche strafheid, Terwyl het wraakz waard blinkt, verbidden, zonder laf-
(heid.

D E R D E T O O N E E L.

ARISTOMENES, ARSIREN, XANTIPES.

ARISTOMENES.

Hoc, Xantipes! gy weent? wat yslyk teeken! Goôn! Gy fiddert?...

XANTIPES.

Eedle Deugd! is dit in 't einde uw loon?

Aristomenes!....

ARISTOMENES.

Spreek.

XANTIPES.

Ach! vlucht!

ARISTOMENES.

Verklaar u nader.

XANTIPES.

Het Volk...! de Raad...!

ARISTOMENES.

Ge ontroert het harte van een' Vader.

Myn Gemalin? ... Myn Zoon?...

XANTIPES.

ô Stad, zo snood en wreed!..

Geloof my; vlucht!

D

ARIS-

ARISTOMENES.

'k Versta 't: 't schavot is dan gereed?

XANTIPES.

Het Volk, op bloed verhit, door razerny gedreven,
 Omringt dat moordtooneel, daar 't staal was opgeheven;
 Als Cleonis, in schyn door deernis aangedaan,
 Den Raad een wraak verweet, die veel te verr' zou gaan.
 „Ik zie het, (sprak hy,) 't Volk zal woedende alles waagen:
 „'t Eischt recht: het heeft op ons een dreigend oog geflagen.
 „Steeds was de strafloosheid de moeder van het kwaad:
 „Maar is één offer niet voldoende voor den Staat?
 „Mycenes Held, wiens hart met ramp op ramp moet
 stryden, (den:
 „Wacht van uw gunst één hulp tot troost in al zyn ly-
 „Zo hy zyn Gemalin moet derven, of zyn Kroost,
 „Dat één van twee voor't minst in dat verlies hem troost'.
 Men stemt: men staat hem toe dat één van hen moet ster-
 Men laat aan u de keur wie 't levenslicht zal derven. (ven.

ARISTOMENES.

SWreedheid, nooit gchoord! Men wil dan, groote Goôn!
 Dat ik myn Gemalin ter straf doeme, of myn' Zoon!

XANTIPES.

Verwacht hen aanstonds hier: gy moet hun vonnis vellen,
 Of anders zullen ze in de dood elkaër verzellen.

ARISTOMENES.

Laat my alleen.

ARSIRES.

Vreest ge ons?

ARISTOMENES.

'k Vrees all' wat ik waardeer;
 De Vriendschap, de Natuur, my-zelv', de Liefde en de Eer.
 Een heimlyke aandrang om iets haatlyks te onderwinden,
 Doet me in myn eigen hart myn' grootsten vyand vinden.

ARSIRES, tegen Xantipes.

Waar is Euribates?

XAN

XANTIPES.

Na 't vonnis van den Raad,

Vertrok hy.

ARSIRES.

Laat ons zien wat ons te hoopen staat.

VIERDE TOONEEL.

ARISTOMENES, XANTIPES.

Uw moed bezwykt, myn Vriend, nu 't leed niet is te
 ARISTOMENES. (sluiten.)

Ik ben geheel verwoed.

XANTIPES.

Wat zult ge in 't eind' besluiten?

Wat antwoord ge aan den Raad, op gruwlen afgerecht?
 Gy hoort wat wreede keur hy u heeft opgelegd.

ARISTOMENES.

Hoe! zou men ooit van my die gruweldaad verwachten?
 Zoude ik myn dierbre Gade, of mynen Zoon doen slachten?
 Eer treff' my 's Hemels wraak, die nooit de ontmenschten
 spaart!

Zy beiden minnen my: zy zyn myn weêrmin waard':
 In hen is al myn heil. Myne Egaë, die 'k zou dooden,
 Is, naast de deugd, voor my, het schoonst' geschenk der
 Goden.

'k Heb in myn' Zoon de hoop des Vaderlands gesteld:
 Zyn teedre jeugd draagt reeds het kenmerk van een' Held.

XANTIPES.

Men wacht hen één van twee. Wie kan de woede dwin-
 ARISTOMENES. (gen?)

Men zal veelêr my 't hart, dan dat besluit ontwingen.
 't Is weinig dat gy hen ter straf doemt, wreede Raad!
 Gy wilt nog dat ik deele in uw' gevloekten haat.

XANTIPES.

Waarom vertoefd? Het Heir....

ARISTOMENES.

Ja, 'k moet tot iets besluiten.

Ik zal hunn' wil voldoen; begeeven we ons naar buiten!

XANTIPES.

Wy zweeren u met u te sterven.

ARISTOMENES.

Groote Goôn!

Wat naare stroom van bloed en traanen zal myn' hoon
Afwisfchen!

XANTIPES.

't Volk, verschrikt op de aankomst der soldaaten,
Zal u gewis geen' tyd ter slachting overlaaten.
Het zal genoeg zyn, om zyn drift te stuiten, dat
Het leger met geschreeuw straks voortrukke in de Stad:
Gy zult haast alles zien, ter neêr gebogen, beeven.
Dan blyft uwe eedle ziel niets ovrig dan 't vergeeven.

ARISTOMENES.

ô Neen, dan is 't te laat. Het krygsvolk, woest van aart,
En plonderziek, is niet te stuiten in zyn' vaart. (gen,
Het kent noch toom noch wet, als 't vryheid heeft verkre-
Dewyl geen vrees voor straf het immer maakt verlegen.
Het klaagt reeds dat men hier, nu 't leed is afgeweerd,
De vruchten van hun vlyt in dartlen lust verteert;
Terwyl men hen vergeet, hun welzyn stelt terzyden;
En de oorzaak van al 't heil schier zelf gebrek moet lyden.
Het zal zich recht doen: en durft iets hen weêrstand biên,
Dan zal uw oog eerlang het bloedigst' schouwspel zien.
Verbeeld u 't moorden van Soldaaten Volk te aanschou-
wen;

De afgrysfelyke woede opgryzâards, kindren, vrouwen;
Mycene in puin hervormd; de lyken hier en daar,
Met stervenden vermengd, geworpen op elkaêr.

Ik hoor alreeds een stem, die myne ziel doet beeven:

„Aartsdwingland! boet uw' lust: beneem ons 't dierbaar
„Verzadig u met bloed; verdelg uw Vaderland!“.. (leven:

Ik

Ik het verdelgen? Goôn! na 't slaaken van zyn' band!
 ô Plaats van myn geboorte! ô Zetel onzer Vadren!
 ô Tempel van het Recht, daar wy de Goden nadren!
 ô Stad, die 'k heb bevryd van kryg en slaverny!
 Zoud gy te gronde gaan, alleen, alleen om my?
 Heeft ooit een enkel mensch het ysflyk recht verkregen
 Om alles, dol van wraak, op te offren aan zyn' degen?
 Hy is een slaaf des Staats: dat hy dan zwichte en bukk';
 Of anders, dat de dood hem uit die banden rukk';
 Hoe is myn hart verkeerd! zo even, min verslagen,
 Dorst ik myn Huisgezin aan 'sVyands moordlust waagen:
 Hoe komt het dat my thans myn eedle moed begeeft?
 't Is 's Volks onreedlykheid die my verbitterd heeft.
 Ik diende ondankbren: maar 't berouw verlicht myne
 oogen.... (gen?
 Rampzalige! is myn deugd door hunne schuld vervlo-
 Moet ons het wangedrag der Boozen zyn ten baak?
 ô Neen; dat onze deugd hun schande elk kenbaar maak'.
 All' wat wy ooit beslaan, zo ze ons met dank beloonen,
 Is slechts weldaadigheid: 'k zal my grootmoedig toonen.

V Y F D E T O O N E E L.

ARISTOMENES; LEONIDA en LEUXIS,
 geboeid; XANTIPES, Lyfwachten.

XANTIPES.

Komt, dierbre Panden, wier verdriet elk deernis baart!
 't Is tyd dat ge uwe klagt met die der vriendschap paart.
 Een strenge pligt-alléén stryd tegen ons: treed nader.

Tegen Leonida. Tegen Leuxis.

Omhels uw' Echtgenoot. Omhels uw' waarden Vader.

ARISTOMENES.

Mevrouw! ... Myn Zoon! ... ô stryd! ... onlydelyke

LEONIDA. (smart!

Zal Leuxis sterven?

ARISTOMENES,

ARISTOMENES.

Ach! haar rouw doorsnyd my 't hart.

LEONIDA.

Nu, spreek.

ARISTOMENES.

Ik kan niet meer.

LEUXIS.

Myn Vader..!

ARISTOMENES, tegen *Xantipes*.

'k Zal bezwyken.

LEONIDA, tegen *Xantipes*.

In aller Goden naam, doe myne ontroering wyken.

Is Leuxis nevens my veroordeeld? spreek, myn Vriend!

Hy is onschuldig; 'k heb alléén de dood verdiend.

XANTIPES.

Gy beiden waart gedoemd....

LEONIDA.

Hoe! zou men voor myne oogen

Myn' Zoon..? δ Monsters!..

XANTIPES.

Maar daarna, in schyn bewogen,

Heeft zich hun haat vernoegd dat één van beiden sneev'.

Men eischt alleen uw bloed, of 't bloed uws Zoons.

LEONIDA, *verbeugd*.

'k Herleef.

XANTIPES.

't Staat aan uw' Echtgenoot wie 't levenslicht zal derven.

LEONIDA.

 δ Streelend vonnis! ach, myn Zoon! gy zult niet sterven.*Tegen Aristomenes.*

Wel nu? waar wacht gy na? Spreek straks myn vonnis uit.

Myn Zoon had nimmer deel aan myn geheim besluit,

Zyn teedre zucht voor my, zyn jeugd heeft hem bedrogen.

Hy zou misdaadig zyn, waar' hy niet meégetoogen.

LEUXIS.

Haare onschuld is zo klaar als myne onnozelheid.

Myn.

Mynheer! zo haar of my de doodstraf is bereid,
Doem my dan.

LEONIDA.

Zou die bloem zo vroeg zyn neêrgeflagen!
Het is myn Zoon, uw bloed, uw vreugd, uw welbehaa-
Hy leeve, om 't glorifpoor zyns Vaders in te slaan; (gen.
Om, als zyn Moeder sterft, met troest u by te staan.
Hoe sterk de Liefde zy, Natuur heeft grooter rechten.
Zy spreek; laat haar 't geschil ter gunste uws Zoons besleeh-
Haar wil is dat hy leev'. (ten.

LEUXIS.

Haar wil is dat ik sterv'.
Nooit moet gy toestaan dat myn Moeder 't leven derv'.
Mynheer, heb ik van haar het myne niet bekomen?

ARISTOMENES.

Ik had uw bloed geschikt om voor den Staat te stroomen.

LEONIDA.

ô Ja, Mycene en ik, wy smeeken u voor hem.
Schoon 't zich ondankbaar toont, zyn recht heeft echter
Wy zien u uit ontzag een haatlyk vonnis eeren: (klem.
Maar 't heil des Vaderlands moet ge altoos 't meest' waar-
deeren.

Ik ben het gantsch onnut, daar hy 't nog vóór kan staan.
Hy leev' dan voor Mycene, en ik, ik sterf voldaan.

LEUXIS.

Hoe! kan de Staat, Mevrouw, zich over my beklagen,
Als ik myn bloed stort, tot verlenging van uw dagen?

LEONIDA.

Indien gy sterft, myn Zoon, denk dat ik met u sneef.

LEUXIS.

Is 't mooglyk dat uw Zoon zyn Moeder overleev'?

ARISTOMENES.

Natuur!... ô grootsche stryd!... Wie zal den prys ver-

LEONIDA.

Mynheer!....

(werven?)

LEUXIS.

Myn Vader! . . .

ARISTOMENES.

Neen; 'k zal in uwe armen sterven.

'k Wil zelf u voorgaan, eer de moordlust u verslind'.

Omhels een' Echtgenoot, een' Vader, die u mint. . .

Maar welk een krygsgerucht vervult van verre onze ooren?

ZESDE TOONEEL.

ARISTOMENES; LEONIDA en LEUXIS, *geboeid*;
XANTIPES, ARSIREN, *Lyfwachten*.

ARSIREN.

V olg my: de zege is ons, of alles is verloren.

Euribates heeft in het Heir uw' nood verspreid.

Het Krygsvolk grypt het staal, is tot uw wraak bereid:

Het nadert, om met magt de poorten op te rammen:

De buitenposten zyn ten prooij' reeds aan de vlammen.

De Burgers zyn verschrikt: de Raad verwekt hunn' moed';

Noopt hen tot wederwraak, en maakt hen heet op bloed.

ARISTOMENES.

Myn Vrienden, 't is gedaan. Nu zal men niets verschoonen.

Komt, volgt my; laat ons straks ons op den muur vertoonen.

Indien ik nog van 't hart des Krygsvolks meester ben,

Dan wil ik dat Mycene in 't eind' myne inborst kenn'.

Tegen Leonida en Leuxis. (mogen)

Vaart wel! 'k laat u met schrik in 's Vyands wreed ver-

Indien gy sterven moet, houd steeds myn' roem voor

ARSIREN. (oogen)

De tyd is kort.

ARISTOMENES, *Leonida en Leuxis ombelzende*,

Vaart wel!

ARSIREN.

Vertoef niet.

ARISTOMENES.

Wreede pyn!

ZE.

ZEVENDE TOONEEL.

LEONIDA en LEUXIS, *geboeid*; ARCAS,
Lyfwachten.

LEUXIS, *ziende Arcas naderen.*

Men komt ons scheiden.

LEONIDA.

Ach! dit zal voor eeuwig zyn.

Omhels my voor het laafte, eer wy elkaër begeeven.

Ziet ge ooit uw' Vader weêr, blyft ge ooit na my in 't
leven,

Verbrei zyn' luister: volg de deugden van dien Held;

En zeg hem dat zyn beeld my heeft in 't graf verzeld.

Einde des Vierden Bedryfs.

ARISTOMENES,
VYFDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

LEONIDA, ARCAS, *Lyfwachten.*

LEONIDA. (gen.)
Men geeft me een vry verblyf, en echter 'k blyf gevan-
Myn hart, door schrik ontroerd, weet nergens troost te er-
langen.

Het Heir is voor den wal : men valt elkaër straks aan . . .
Maar 'k weet dat myn Gemaal dien stryd nooit toe zal staan,
Hy moet zyn glori, of zyn waardste panden derven ;
Zyn Vaderland verraên, of Gade en Kroost zien sterven . . .
'k Beklaag my-zelve, en ach ! hem treft de zwaarste rouw,
Tegen Arcas.

Maar Leuxis . . . ?

ARCAS.

Hy is straks van hier vervoerd, Mevrouw.

LEONIDA.

o Goôn ! waar liet ik hem ? Verklaar, verklaar u nader.
Ach, Arcas ! is hy by zyn Beulen, of zyn' Vader ?
Is hy ontkluisterd ?

ARCAS.

Neen ; hy wierd, geboeid, geleid ;
Daar zelfs zyn eigen Wacht zyn deerlyk lot beschreid.

LEONIDA.

(gen.)

Helaas ! zyn dood staat vast : 'k zie 't z waard reeds uitgetoo-
Natuur ! kunt gy zo wreed een offerhand' gedoogen ?
Behoe myn' waarden Zoon ! spreek, zo 't nog tyd is, spreek !
Aristomenes hart word' door uw kernen week !
Beweeg het ingewand eens Vaders tot meêlyden !
Eer ! Liefde ! Vaderland ! wykt voor Natuur ter zyden !
Myn Leuxis heeft de dood, tot myn behoud, getart :
Keert, Wreedäärts ! keert uw' dolk op my : hier is myn hart,
Hy

Hy is my slechts gevolgd: hy heeft geen kwaad bedreven.
 'k Deed alles: 'k wil me ook aan uw slagen overgeeven.
 Myn Zoon! ik vlieg ter plaats daar ik de dood verwerv',
 Opdat ik u voor 't laatste aanschouwe, u kusfche, en sterv'.

T W E E D E T O O N E E L.

LEONIDA, ARSIREs, ARCAS,
Lyfwachten.

Mynheer! is 't uit met ons? of zyn wy 't leed te boven?
 LEONIDA.
 ARSIREs.

Neen, neen; het nageslacht kan nooit die daad gelooven.
 Het Leger en het Volk, rondom den wal verwoed
 De dood trotfcerende, befattern 't all' met bloed.
 Aristomenes wil zyn Heir 't gevecht doen ftaaken:
 Zyne aankomst doet elks hart nog meer in yver blaaken:
 Hy roept hen ftraks te rug, tot fluiting van den moord:
 Maar alles is vergeefs, dewyl hem niemand hoort.
 Hy vraagt naar zynen Zoon, die met de Wacht hem nadert,
 Ik, voor uw' kerker ziende een morrend rot vergaderd,
 Ben meest voor u beducht: ik dryf het daar van daan,
 Ruk uwe boeijens los, wys u een fchuilplaats aan.
 Ik keer, om met myn bende op andren aan te vallen.
 Maar, Goôn! wat naar vertoog! wat fchouwfpel op de wal-
 'k Zie Leuxis aan den voet uws Egaês neêrgebukt, (len!
 Die, tot den moord zyns Zoons, het zwaard de fchede
 ontruk. (fchaaren!
 Elk fchrikt: elk zwygt. Hy roept: „ Ontzinde Leger-
 „ Wat deerlyk ongeluk zal ons uw wraakzucht baaren?
 „ Hoe! wilt ge uw Vaderftad verdelgen, tot uw' hoon?
 „ Uw Maagfchap doen vergaan in 't aanzien uwer Goôn?
 „ Heb ik, myns ondanks, u vervoerd tot al dit woeden,
 „ Ik zal die misdaad door een' kindermoord verhoeden.
 „ Gy hebt, om 't bloed myns Zoons, uw' eigen roem
 verkort; „ Ver-

„ Verdedigt het niet meer, of 't word terstond gestort;
 „ En deeze zelfde hand zal tevens 't myne plengen,
 „ Zo zal 't myn Vaderland niet weêr in onrust brengen.
 Het zwaard blyft echter nog geheven op uw Spruit.
 De Krygsman beeft en vlucht, in zyne drift gestuit.
 Het Volk omringt uw 'Gade, om hem naar 't hof te leiden,
 Terwyl de nyd zyn' lofal fiddrend' moet verbreiden.

LEONIDA.

Hy komt. 't Is één der Goôn, vermomd in menschenfchyn.

DERDE TOONEEL.

ARISTOMENES, LEONIDA, ARSIKES,
 ARCAS, *Lyfswachten.*

Treenader, daar myn hart uw eerste altaar zal zyn.
 Ô Held! indien uw deugd een' tempel moet erlangen,
 Zal de aarde een voorbeeld van uwe Echtgenootte ontfan-

ARISTOMENES.

(gen.

Mevrouw, 'k volbragt myn' pligt.

LEONIDA.

Ô Hemel! welk een pligt,
 Waarvoor het grootst' vernuft in zyn beschouwing zwicht!
 Kan de enkele schets dier daad natuur het harte ontroeren,
 Hoe groot was dan uw moed, om 't wonder uit te voeren!
 Hoe heb ik u beklaagd, en voor uw hart gevreesd
 In 't ysflyk uur...!

ARISTOMENES.

'k Ben nooit gelukkiger geweest.

'k Verschyn: de vreugd van 't Heir is straks in top gerezen:
 Een blaakende yver is in 's Krygsmans oog te leezen;
 En ieder, als om stryd, zich kwytende op den wal,
 Bezweert my door een' wenk dat hy my wreken zal.
 'k Zag de Onderhoofdliên, 'k zag die onverschrokken
 Helden,

Die

Die in 't gevecht hunn' Vriend zo menigmaal verzelden
 Een schuinte opklimmende, reeds g'libbrig van hun bloed,
 Hun hoofd biën aan de dood, vol eedlen heldenmoed,
 Kan schooner tafereel een' Veldheers oog bekooren?
 'k Heb door iets schriklyks in die drift hen moeten flooren.
 Maar in 't verwyt-zelfs van hun grootsch, doch snood be-
 staan,
 Gevoelde ik my gereed voor hen ter dood te gaan.

LEONIDA.

Toen had ik, door de wraak rechtvaardig aangedreven,
 't Ondankbaar Vaderland aan 't noodlot opgegeven.
 'k Had deeze wallen, gantsch verwoest door 't krygsgeweld,
 Aan nieuwe Volkeren, min snood, ten prooij' gesteld.
 Gy, meer verlicht dan ik, min driftig, meer verheven,
 Gy haat het kwaad-alléén, beklaagt hen die 't bedreeven.
 Gy, die uw Land bemint, maar zyne zeden wraakt,
 Zoekt geen verändring, dan alleen die 't harte raakt.
 Zy zyn gewis hervormd, zo hen de deugd kan treffen.
 Wat Vyand, hoe ontmenscht, moet u niet hoog verheffen?
 Wat Burger, dien gy red, zou u niet dankbaar zyn?

ARISTOMENES.

Ach! wie doorgrond het hart op d' uiterlyken schyn?
 Die eerste werking, die natuur ons doet gevoelen,
 Wanneer in ons gemoed geen heete driften woelen,
 Was de oorzaak dat het Volk my straks hunn' bystand bood.
 't Verlost myn' dierbren Zoon, myns ondanks, van de dood.
 Maar ik, die, zonder dwang, hem affta aan de wetten,
 Bestond naauwkeurig op 't gedrag des Raads te letten:
 Ik las de schaamte en spyt uit elks ontroerd gelaat:
 Myne onderdaanigheid verstrekke hen tot smaad.
 Elk dacht een' Meester in zyn' Toeverlaat te ontdekken.
 Ik ben in zyne magt, doch kon my die onttrekken;
 En 'k merk wel dat de Raad, verbitterd en gehoond,
 My nooit vergeeven zal dat ik hem heb verschoond.
 Hy leid het Volk te rugg': de één volgt hem na den andren:
 Men mort: ik word gefchuwd: 't wil alles weër verändren:
 Maar,

Maar, in myn' ramp gesterkt, gevoele ik dat myn hart,
Na myne laatste daad, het lot en 't misdryf tart.

A R S I R E S .

'k Zie Cleonis.

V I E R D E T O O N E E L .

C L E O N I S , A R I S T O M E N E S , L E O N I D A ,
A R S I R E S , A R C A S , *Lyfwachten.*

C L E O N I S .

Hield! wiens deugden elk bekooren

A R I S T O M E N E S .

Wat is uw wil, Mynheer? ik kan geen vleitaal hooren.

C L E O N I S .

De Raad, die thans op 't hoogste u om uw deugden acht,
Heeft u niet recht gekend, toen hy u hield verdacht:
Hy toont een grootsch berouw, en doemt zyn dwaas be-
tichten.

Gy ziet voor u den nyd, ja zelfs de wetten zwichten.
Het staat aan u slechts, dat de Raad, die 't weldoen loont,
In 't openbaar herroepc een vonnis, 't welk hem hoont.
Wat zal dit voor 't Heelal een streelend schouwspel
weezen!

Doe nog één' stap, Mynheer, dan hebt gy niets te vreezen.
Gy dempte 't oproer van den woedenden Soldaat:
Gy zyt alöm bemind: maar 't Leger is gehaat:
En zogy 't muiten in uw Hoofdliën dorst verschoonen,
Zou eenige achterdocht uw glori kunnen hoonen.
Men zou verspreiden dat op uw bevel-alléén,
(Want de afgunst is vol list,) het Heir raakte op de been;
Dat gy, in schyn voldaan, omdat gy 't all' deed beeven,
Uw staatkunde op uw' trots den voorrang weet te geeven;
Ja dat dees aanval, die ons strekt tot ergernis,
Het eerste teeken van uw groote heerschzucht is,
En dat gy 't Volk, dat u door deeze proef leert kennen,
Dus

Dus wilt aan 't eeren van een' Opperheer gewinnen.
Kom zulk een' argwaan vóór.

ARISTOMENES.

Ik heb u wel verstaan.

Word my dit nut bericht door u-alléén gedaan?
Of is 't de wil des Raads, wiens tolk gy moet verstrekken?

CLEONIS.

Ik kom u 't hoog besluit van Raad en Volk ontdekken.
Het Heir is vry van straf voor zyne uitfpoorigheén,
Maar de Opperhoofden zyn aanspraaklyk voor 't gemeen.
Zy moogen nooit in 't veld uw hoog gebod weêrftreeven.
Beveel hen dat zy zich geketend overgeeven.
'k Beken, 't is yslyk dat ge uw Vrienden moet verraên,
En misdaên straffen, die ze om u-alléén begaan:
Maar zoge, in spyt der wet, hen wilt hun vryheid laaten,
Zal u 't Gemeenebest, gelyk een' Mouter, haaten.
Men wacht my: kies, Mynheer: beslís in 't eind' hun lot;
Of zie uw Gade en Zoon straks sneuven op 't schavot.
Wat is uw antwoord?

ARISTOMENES.

Niets.

ARSIREs.

Ik zal dan antwoord geeven;
U voor den vollen Raad beschaamen, en doen beeven.

V Y F D E T O O N E E L.

ARISTOMENES, LEONIDA, ARCAS,
Lyfwachten.

ARISTOMENES.

Ik 't bloed verkoopen, 't welk voor my wierd uitgestort!

LEONIDA.

Hoe! duld gy dat men dus u in uwe eer verkort'?

ARIS-

A R I S T O M E N E S .

'k Moet, om myn' Zoon, om u, dien wreeden dwang
gehengen.

De beulen wachten reeds om beider bloed te plengen.

L E O N I D A .

Uw Leuxis is nog vry.

A R I S T O M E N E S .

Ach! 't is op u gemunt.

L E O N I D A .

Hy sneuvelt dan om my, als gy hem redden kunt!
Gaa; vlucht. Geen lafheid moet ons hart thans overheeren.
Ik weet nog ééne hulp: laat my die niet ontbeeren.

A R I S T O M E N E S .

Wat eischt gy?

L E O N I D A .

Dit geweer.

A R I S T O M E N E S .

Hoe! zoude ik dulden dat...?

L E O N I D A .

Gy wilt dan dat myn bloed het moordschavot bespatt'?

A R I S T O M E N E S .

Wel!aan: ik ga u vóór, laat ons dan beiden sneeven.

L E O N I D A .

o Wreed!aart!

A R I S T O M E N E S .

Hoe! gy sterft, en wilt dat ik zal leeven?

L E O N I D A .

Gy moet.

A R I S T O M E N E S .

Ik kan niet, neen.

L E O N I D A .

Wel, sterf dan; sterf, Barbaar!
En laat ons waardste pand, in 't ysfelykft' gevaar,
Ten prooije aan monsters, die zyn stamhuis eeuwig haaten.
Zie hem eerlang misfchien het spoor der deugd verlaaten.
De teedre kindsheid word door de ondeugd ligt verleid:

Myn

Myn Zoon! wie hoed u voor haar valsche aanloklykheid,
 Indien uw Vader, die in 't woeden scheidt behaagen,
 Ter plaats, daar 't misdryf woont, uw lieve jeugd durft
 waagen?

Leef tot zyn voorbeeld, of kort zelf zyn' levensdraad.
 'k Vergeef u alles, mits dat gy hem niet verlaat.
 Ik sterf, opdat ge u zoud voor meerder offers hoeden;
 Uw Vrienden en uw' Zoon ontslaan van 's Vyands woe-
 Zy waagden 't all' voor u: verlaat hen niet in nood. (den.
 Leef; dit's uw pligt: 'k volbreng den mynen door myn dood.
 Ik zal met roem vergaan: gy zoud slechts schandlyk sterven.
 Geef my dien dolk....

ARISTOMENES.

Laat los!... Neen; gy zult nooit verwerven...!

ZESDE TOONEEL.

ARSIRES, ARISTOMENES, LEONIDA,
 ARCAS, *Ljfwachten.*

ARSIRES, *tegen Aristomenes.*
 Ontruk, ontruk haar 't staal! Gy zegepraalt: hou stand!
 ARISTOMENES.

Goðn!

ARSIRES.

'k Heb twee monsters straks geveld met eigen hand.

ARISTOMENES.

Wat zegt ge?

ARSIRES.

(vreezen,

Ik heb den Raad, wiens trots my nooit deed

In 't laatste vonnis, hunne onmenschykheid bewezen.

Terstond noemt Cleonis zich de oorzaak van uw smart;

Ik val den booswicht aan, en druk hem 't staal in 't hart.

De snoode Draco, die zyn' halsvriend ziet bezwyken,

En, in dien nood, de trouw eens waaren vriends laat

blyken,

E

Ryst

Ryst op; eischt wraak: maar stort zieltoogende op dengrond,
 Vermits hem 't eigen staal doorboort met wond op wond.

„Wie (roep ik,) heeft nog moed om 't misdryf vóór te spreken? (wreeken! ”

„Hy koome, en zy de derde, op wien we ons onheil
 Hoe ras bevangt de schrik het wroegende gemoed!

„Zag all'hunn' aanhang, op 't aanschouwen van hunbloed,
 Verftomd en roerloos staan, met neêrgeflagene oogen.

„Uw ziel (vervolg ik) is door 't heilig Recht bewogen.

„Zo 't wangedrag dier twee nog Medestanders had,

„Gewis waare Arfires door u reeds aangevat.

„Hun giftige addertong deed u in slaap geraaken:

„De donder, die hen treft, doet uw gewisse ontwaaken.

„Ik zie u overtuigd: maar de angst van uw gelaat

„Is slechts een vóórbewys dat gy de deugd niet haat.

„Gy, die hen bystand bood, moet hunne ontwerpen stui-
 ten.

„Hun woede bragt voorlang de Burgery aan 't muiten:

„Beweegt haar dat ze op nieuw haar' trouwen Schut-
 heer minn'.

„Hy is op 't wreedft' vervolgd: dat hy elks hart herwinn'!

„Bloost om een' hertred niet, waaröp gy vry moogt
 roemen.

„Gy moet alleen 't gedrag van uw Verleiders doemen.

„'t Is schoon, 't is heerlyk nooit te wanklen in zyn trouw;

„Maar schooner zyne schuld te boeten door berouw.”

Die onverwachte taal brengt aller hart tot reden.

De Raad ryst op: ik keer; en ieder volgt myn schreden.

De braave Xantipes, die voor uw' Leuxis waakt,

Geleid hem aan de hand, terwyl men 't hof genaakt.

En ik, bekommerd voor uw beider dierbaar leven,

Kom met die maar' vooraf, op 't spoedigt' herwaarts

Zy nadren. (streeven.

LEONIDA.

Groote Goón! hoe is myn ziel verheugd!

Z E-

Z E V E N D E T O O N E E L.

LEUXIS, XANTIPES, *Gevolg van* RAADS-
HEEREN *en* BURGEREN, ARISTOME-
NES, LEONIDA, ARSIREN,
ARCAS, *Lyfwachten.*

Mevrouw, zie hier uw' Zoon.

XANTIPES.
LEONIDA.

Myn Leuxis! al myn vreugd!

LEUXIS.

Myn Moeder! mag ik u nog leevend weêr aanschouwen!

XANTIPES.

Mynheer, uwe eedle deugd verbant al 't misvertrouwen.
Ik deed, toen Arsires my was vooruutgefneid,
Aan 't Volk een kort verflag hoe alles was gefield.
Een gantsche menigte komt op ons aangedrongen.
Aristomenes lof zweeft reeds op duizend tongen.
Men noemt u openlyk, op 't hoog bevel des Raads,
Den Steun, den Toeverlaat, den Vader zelfs des Staats.
Gy hebt geen haaters meer; 't zyn alle uw waare vrin-
den,

Die met een nieuwe drift zich in uw' dienst verbinden.
De liefde en tederheid voor uw' geredden Zoon
Staan op elks aangezicht op 't levendigst' ten toon.
Hy word, van myne zyde, al juichende opgeheven.
Men roept: „Lang moet' die Spruit! lang moet' de Veld-
heer leeven! ”

Zo groot een blydschap heeft de Burgery bezielde;
Terwyl een andre drom het moordschavot vernielt;
En in één oogenblik (wie dorst dit ooit gelooven?)
Zyt ge in uw' roem hersteld, en al het leed te boven.

Dus loopt een Staat gevaar, wanneer men, tegen reên,
Den vryen toom geeft aan straffchuldige Overheên.

68 A R I S T O M E N E S.

Dus laat zich 't wanklend Volk, gewoon niets te onderscheiden,

Naar zyn' Bestiëders lust, verbeeten of verleiden.

A R I S T O M E N E S, *tegen Arfires en Xantipes.*

6 Zuilen van de trouw, die alles waagde om my!

Hoe kan ik ooit uw' dienst beloonen naar waardy!

Uw dierbre vriendschap zal myn zinnen altoos streelen.

† *Wyzende op Leonida.*

Gy zult met † haar myn hart, met my myn welvaart deelen.

Tegen Leuxis.

Myn Zoon, gy ziet in 't eind' hoe 't lot der Deugd verkeert,

En dat zy, vroeg of spade, op de ondeugd triomfeert:

Maar schoon zy 't offer wierd der baatzucht en trouwloosheid,

Haar val is grootfcher dan de zegepraal der boosheid.

E I N D E.